

**ODBOR GRUPACIJE JAVNOG
PRIJEVOZA PUTNIKA**

Odlučujuća borba protiv nelegalnog prijevoza

SUMARSTVO I DRVNA INDUSTRIJA

Vlada FBiH je spremna pomoći

Premijer Federacije BiH sa predstavnicima Grupacije šumarstva i drvne industrije

Vlada FBiH je spremna pomoći

Premijer Federacije BiH dr. Nedžad Branković sastao se, krajem marta, u sjedištu Vlade sa predstavnicima Grupacije šumarstva i drvne industrije Privredne/Gospodarske komore Federacije BiH. Razgovarano je o problemima sa kojima se susreću predstavnici ove oblasti u svom radu

Predstavnici Grupacije šumarstva i drvne industrije zatražili su od Vlade FBiH da svojim mjerama pomogne u stvaranju boljeg ambijenta za poslovanje. Prvenstveno se to odnosi na sva fiskalna opterećenja na plaće, kao i carinska opterećenja kod uvoza repromaterijala i strojeva. Ukazali su na nezadovoljavajuće stanje u strukturi uvoza i izvoza proizvoda od drva: uvozi se najviše razne vrste ploča i namještaja, a izvoze rezana građa i sirovine. Istaknut je i problem certificiranja šumarstva, jer to uman-

juje šanse za izvoz, kao i teškoće u snabdijevanju sirovinama sa domaćeg tržišta. Predstavnici Grupacije šumarstva i drvne industrije kazali su i na to da ne postoji "Nacionalna strategija" u oblasti šumarstva i drvne industrije koju je potrebno što hitnije donijeti.

Premijer Branković je istakao kako je Vlada spremna pomoći ovoj grupaciji. Tako će Federalna Vlada kroz Fiskalno vijeće, kada ono bude formirano, delegirati problem koji se odnosi na carinska opterećenja, jer

je to u nadležnosti Vijeća ministara BiH. Zakon o šumama je u Parlamentu FBiH, ali dva različita teksta su u dva doma, pa je Vlada formirala radnu grupu koja treba da riješi ovaj problem. Premijer je kazao kako će Vlada razmotriti i mogućnost uvođenja dodatne takse onima koji izvoze sirovine, kako bi se destimulirao takav trend i tako istovremeno stimulirali izvoznici finalnih proizvoda. Naglasio je i da je Vlada Federacije BiH spremna sufinansirati certificiranje preduzeća koja se bave izvozom finalnih proizvoda na svjetsko tržište.

Zaključeno je da drvna industrija FBiH ima prednost u odnosu na druge grane industrije, jer je trajno oslonjena na domaću sirovinu koja ovoj oblasti daje odgovarajuću sigurnost i dobre potencijale mogućnosti razvoja, i zajedno sa šumarstvom čini jednu cjelinu. Inače, 51% površine Federacije BiH pokriveno je šumom i šumskim zemljištem.

Drvena industrija i šumarstvo

Pozitivnim trendovima u industriji drveta doprinijelo je i poboljšanje dizajna i predstavljanje naših proizvođača namještaja na inosajmovima * U 2007. godini 8.908 zaposlenih u proizvodnji i preradi drveta i proizvoda od drveta

Rezultati proizvodnje u drvenoj industriji od 2005. do 2007. u FBiH pokazuju pozitivne strukturne promjene. To je uticalo na povećanje izvoza finalnih proizvoda od drveta, veće korištenje proizvodnih kapaciteta, povećanje konkurentnosti proizvođača. Pozitivnom trendu u industriji drveta doprinosi poboljšanje dizajna proizvoda i predstavljanja naših proizvođača namještaja na inosajmovima.

Analizirajući proizvodnju rezane građe, vidljivo je da proizvodnja bilježi blago opadanje četinjača i porast proizvodnje bukove rezane građe. Očekivan je porast prerade bukve zbog većeg korištenja u proizvo-

dnji masivnih ploča koje se koriste za proizvodnju namještaja.

Cilj je povećati kapacitet proizvodnje furnira, smanjiti izvoz furnirskih trupaca i na taj način povećati domaću proizvodnju.

Informacija o ostvarenim proizvodnim rezultatima u oblasti drvne industrije pokazuje da je proizvodnja namještaja u 2007. godini povećana za 27% u odnosu na 2006. godinu. Porastao je i izvoz za 7,7% u 2007., a za očekivat je rast proizvodnje finalnih proizvoda u 2008. godini.

Najviši udio u porastu proizvodnje, kao i izvoza, iskazale su kompanije: Konjuh, Jadrina, Krivaja, Standard, Dallas, Palavra, Impregnacija

Holtz, Kesten, Fis, Finvest, Nord Ent, HMM.

Drvena industrija u FBiH ostvaruje devizni suficit u vanjskotrgovinskoj razmjeni što povoljno utiče na privredni ambijent i rezultat poslovanja.

Šumarstva i poduzeća drvne industrije trebaju zajedničkim naporima da riješe snabdijevanje drvopreradaivača sirovinom, jer izvozna orijentacija domaćih drvopreradaivača zahtijeva bezuslovno poštovanje ugovorenih obaveza.

Veliki problem predstavlja carinsko opterećenje na uvozni repromaterijal (većinom se repromaterijal uvozi), zbog čega je neophodno uklanjanje carine na uvoz nedostajućih repromaterijala za industriju drveta.

Za certificiranje i akreditaciju proizvoda koji se izvoze treba pripremiti projekat laboratorija i institucija koje će to uraditi. Tako bi se industrija drveta rasteretila troškova certificiranja u inozemstvu.

Proizvodnja i prerada drveta i proizvoda od drveta

Proizvodnja drveta i proizvoda od drveta	Jed. mjere	2005.	2006.	2007.	2007/2006. %
Rezana građa četinjača	m ³	316.868	302.555	272.683	90,0
Rezana građa hrasta	m ³	1.805	10.244	5.509	54,0
Rezana građa bukve	m ³	108.438	176.770	174.672	99,0
Ostala rezana građa	m ³	25.992	10.176	12.157	119,5
Furnir	m ³	16.720	15.363	14.911	97,0
Šperploče	m ³	465	3.521	249	7,1
Drvena ambalaža	hilj./m ²	2.067	26	24	92,0
Građ. stol. i elem. za ugrađivanje prozora i vrata	kom	82.877	76.268	159.873	209,6
Parket, puni	m ²	182.311	163.336	106.090	65,0
Lamelirani parket	m ²	58.556	84.661	29.926	35,0

U proizvodnji i preradi drveta i proizvoda od drveta u 2006. bilo je 8.464, a u 2007. godini 8.908 zaposlenih. Prosječna neto plata u 2006. iznosila je 341,56 KM, a u 2007. godini 360,95 KM, što predstavlja 5,7% više u odnosu na 2006. godinu.

Proizvodnja namještaja

Proizvodnja namještaja	Jed. mjere	2005.	2006.	2007.	2007/2006. %
Kućni namještaj	kom	185.887	202.396	341.692	168,8
Kuhinjski namještaj	kom	183.454	313.809	313.876	100,0
Stolice	kom	647.144	895.072	1.134.082	126,7
Fotelje, dvosjedi, trosjedi	kom	50.367	43.481	48.954	112,6

U proizvodnji namještaja u 2006. bilo je 4.789 zaposlenih, a u 2007. godini 5.690, što predstavlja 19,0% više u odnosu na 2006. godinu.

Prosječna neto plata u 2006. iznosila je 354,38 KM, a u 2007. godini 387,74 KM, što predstavlja 9,4% više u odnosu na 2006. godinu.

Izvoz drveta i proizvoda od drveta za 2007. godinu iznosi 271.287.161,88 KM što je za 11,7% u porastu u odnosu na 2006. godinu.

Uvoz drveta i proizvoda od drveta za 2007. iznosi 118.488.677,34 KM, što je za 43,9% više nego za isti period 2006. godine.

Izvoz namještaja za 2007. iznosi 345.869.692,10 KM što je za 7,7% više nego za isti period 2006. godine.

Uvoz namještaja za 2007. godinu iznosi 128.309.794,41 KM što je za 24,8% više nego za 2006. godinu.

Ukupan izvoz za sektor proizvodi od drveta i namještaj 617.156.853,98 KM što je za 9,4% više nego za isti period 2006. godine.

Ukupni uvoz za sektor drvo i namještaj je za 33,3% viši nego za isti period 2006. godine.

U strukturi izvoza najviše se izvezio namještaj, za trpezarije i dnevne sobe, kuhinje, stolice-sjedišta, namještaj za dnevne i spavaće sobe u: Njemačku, Francusku, Sloveniju, Hrvatsku, Srbiju, Crnu Goru, Veliku Britaniju, SAD i Belgiju.

Građa se izvozila u: Srbiju, Crnu Goru, Hrvatsku, Sloveniju i Austriju. Povećan je izvoz ploča i građevinske stolarije.

Izvoz proizvoda šumarstva ostvaren je u: Italiju, Sloveniju, Srbiju, Crnu Goru, Egipat, Austriju i Hrvatsku.

Veliku stavku uvoza proizvoda od drva čine razne vrste ploča koje se koriste u proizvodnji namještaja. Uzrok tome je što nemamo domaću proizvodnju ploča u BiH. Ploče se uvoze iz: Hrvatske, Slovenije, Austrije, Njemačke i Češke, a građevinska stolarija iz Slovenije, Hrvatske, Srbije, Italije i Mađarske.

Iz navedenih podataka se vidi da je došlo do stagniranja uvoza namještaja, a istovremeno se povećao izvoz namještaja, što je pozitivno.

Sa proizvođačima namještaja i izvozno-uvoznim poduzećima Privredna/Gospodarska komora Federacije BiH zajedno sa Vanjskotrgovinskom komorom BiH treba da pokrene projekat izgradnje, odnosno investiranja u proizvodnju domaćih ploča i time osigura potrebe u proizvodnji domaćeg namještaja.

Proizvodnja, prodaja i zalihe šumskih sortimenata

	Jed. mjere	Proizvodnja 2006.	Proizvodnja 2007.	Prodaja 2006.	Prodaja 2007.	Zalihe 2007.
Trupci četinjača	hilj./m ³	751	680	754	683	8
Trupci listača	hilj./m ³	389	385	387	384	8
Jamsko drvo četinjača	hilj./m ³	71	68	61	59	2
Jamsko drvo listača	hilj./m ³	4	6	5	5	0
Ostalo dugo drvo četinjača	hilj./m ³	122	101	127	99	8
Ostalo dugo drvo listača	hilj./m ³	1	1	1	1	-
Prostorno drvo četinjača	hilj./m ³	52	62	76	75	2
Prostorno drvo listača	hilj./m ³	41	18	40	19	1
Ogrijevno drvo četinjača	hilj./m ³	9	9	8	9	0
Ogrijevno drvo listača	hilj./m ³	753	667	749	663	42
Ostalo grubo obrađeno drvo	hilj./m ³	1	0	1	0	-
UKUPNO ČETINJAČA	hilj./m ³	1005	919	1026	926	20
UKUPNO LISTAČA	hilj./m ³	1187	1077	1182	1072	51
UKUPNO ČETINJAČA I LISTAČA	hilj./m ³	2193	1996	2207	1998	70

Ukupna proizvodnja šumskih sortimenata u 2007. u odnosu na 2006. godinu manja je za 297.000 m³ ili 9,0%.

Proizvodnja sortimenata od četinjača manja je za 86.000 m³ (9,0%), dok je proizvodnja od listača manja za 110.000 m³ ili (9,3%).

Ukupna prodaja šumskih sortimenata u 2007. godini u odnosu na 2006. godinu manja je za 209.000 m³ ili 9,5%.

Prodaja sortimenata od četinjača manja je za 100.000 m³ (9,8%), a pro-

daja sortimenata od listača manja za 110.000 m³ (9,3%).

U 2006. godini broj zaposlenih u šumarstvu iznosio je 6.138, a u 2007. godini 5.380. Smanjen je indeks broja zaposlenih u FBiH u 2007. u odnosu na 2006. na 87,7.

Prosječna neto plata u 2006. je 577,91 KM, a u 2007. je 629,62 KM, što predstavlja 8,9% više u odnosu na 2006. godinu.

Šemsa ALIMANOVIĆ

Zaštićena područja prirode u šumama FBiH

U Federaciji BiH uspostavljeno je pet zaštićenih područja, a tri su od posebnog interesa

U posljednjih pet godina nosioci prostornog planiranja su, prije donošenja prostornih planova u Federaciji BiH i kantonima, kao i prije donošenja strategija dugoročnog razvoja djelatnosti koje su povezane sa prirodnim resursima, često ishitreno i bez prethodnog usklađivanja i potrebnog elaboriranja davali prijedloge i nacрте zakona o zaštićenim šumskim područjima. Pri planiranju i profiliranju obima i karaktera zaštićenih šumskih područja malo je ili nikako konsultovana šumarska struka, ali bez obzira na to može se prigovoriti šumarskim stručnjacima na slaboj aktivnosti i uključivanju kod predlaganja uspostave zaštićenih područja u šumama i na šumskom zemljištu.

Izuzetak u tom pogledu svakako je JP "Sarajevo šume" čiji su se stručnjaci uključili od samog početka u kreiranje politike zaštite prirode, posebno šumskih resursa u Sarajevskom kantonu.

Vezano za ovu temu u Tuzli je, krajem februara, organiziran okrugli sto na kome su prezentirana zaštićena područja kao i zakonska regulativa koja prati ovu oblast. Udruženje šumarskih inženjera i tehničara šumarstva FBiH bilo je organizator ovog okruglog stola.

Osnovni cilj je da se iznesu problemi pri osnivanju i upravljanju zaštićenih područja prirode u šumama FBiH, te naznači uloga i značaj šumarske struke i nauke po pitanju zaštite okoline.

Pri uspostavljanju zaštićenih područja u šumama moraju se ispuniti i zadovoljiti opći principi: član 38., članovi 39., 40. i 41. koji regulišu obaveze zainteresiranih subjekata pri donošenju konačnih rješenja, Zakona o šumama FBiH ("Službene novine Federacije BiH", od 29. maja 2002. godine).

Odredbe Zakona o zaštiti prirode i Zakona o zaštiti okoliša primjenjuju

se i na zaštitu voda, zraka, zemljišta, šuma i drugih dijelova prirode ukoliko to nije regulisano posebnim zakonom.

U posebnim mjerama zaštite prirode izdiferencirana su zaštićena područja:

- zaštićena prirodna područja ustanovljena u naučne svrhe ili radi zaštite divljine,

- nacionalni parkovi ustanovljeni u svrhu zaštite ekosistema i rekreacije,

- spomenici prirode ustanovljeni u svrhu očuvanja specifičnih prirodnih karakteristika,

- zaštićeni pejzaži ustanovljeni u svrhu očuvanja kopnenih pejzaža, priobalnih područja i područja rekreacije.

FSC najbrže rastuća certifikacijska shema

Prema posljednjem UN FAO izvještaju, FSC je trenutno najbrže rastuća certifikacijska shema za šume u svijetu. Prema FSC sistemu, u 2006. godini certificirano je oko 20 miliona hektara, a ukupno preko 95 miliona hektara šuma nosi FSC znak. Važno je što raste i njegova prepoznatljivost, pa je u Holandiji FSC logo četvrti najpoznatiji brend u zemlji.

Sve šume u Hrvatskoj su certificirane, a u Bosni i Hercegovini samo dio Sarajevo šuma, Hercegbosanskih šuma i dva područja u RS.

Pošto je drvna industrija izvožno orijentirana grana privrede, normalno je da će im kod izvoza kupci tražiti certifikat o porijeklu sirovine i da se trebaju naći u lancu certificiranja kako bi pomogli da se sve šume certificiraju u BiH. Ovo se isto odnosi i na trgovine koje prodaju namještaj i druge proizvode od drveta. **Š. A.**

Razlozi zbog kojih se upravlja zaštićenim područjem mogu se svrstati u sljedeće potrebe:

- zaštita divljeg svijeta, očuvanje ekosistema, naučna istraživanja, turizam i rekreacija, edukacija, očuvanje kulturnih i tradicionalnih karakteristika, zaštita kulturno-historijskog nasljeđa.

U Karakasu 1992. godine usvojena je definicija zaštićenih područja koja glasi:

"Područje zemlje i/ili mora posebno namijenjeno zaštititi i očuvanju biološke raznolikosti, prirodnih i pridruženih kulturnih resursa, kojima se upravlja na zakonit način naziva se zaštićeno područje."

O iskustvima i problemima u upravljanju zaštićenim područjima govorila je Elma Karović, naglasivši da "Sarajevo šume" ovoj temi poklanjaju veliku pažnju, jer imaju "Sektor za ekologiju i upravljanje područjima posebne namjene".

"Sarajevo šume" upravljaju zaštićenim područjem Skakavac - spomenik prirode i Bijambare - zaštićeni pejzaž.

Očuvanje stabilnosti ekosistema, biodiverziteta ekosistema, genofonda, te divljih vrsta flore i faune, zaštita pejzažnih vrijednosti i očuvanje specifičnih prirodnih obilježja, razvoj fizičke i duhovne rekreacije, razvoj uravnoteženog turizma, doprinos dobrobiti lokalnoj i široj zajednici su ciljevi koji se trebaju pratiti i razvijati u ovim zaštićenim područjima.

Uspostavljena zaštićena područja u Federaciji BiH su:

- Hutovo blato - park prirode,
- Blidinje - park prirode,
- Skakavac - spomenik prirode,
- Bijambare - zaštićeni pejzaž,
- Vrelo Bosne - spomenik prirode.

Područja posebnog interesa u Federaciji BiH su:

- Sliv rijeke Une,
- Igman, Bjelašnica, kanjon Rakitnice,
- Prenj, Čvrstica i Čabulja.

Š. ALIMANOVIĆ

Kako obračunavati doprinose u tekstilno-kožarskoj industriji?

Nakon dvije godine od donošenja Zakona o načinu obračuna doprinosa na plaće uposlenika u industriji tekstila, kože i obuće, konačno su razjašnjenje dileme i na taj način zaključene mnogobrojne rasprave oko načina obračuna doprinosa na lični dohodak, donošenjem Uputstva o izmjenama i dopunama Uputstva o načinu obračunavanja i uplate doprinosa. Ipak, ovim podzakonskim propisom nisu otklonjeni nedostaci prilikom utvrđivanja bruto plaće i njenog iskazivanja u postojećem obrascu Specifikacije za obračun plaća

U praktičnoj primjeni posljednje izmjene Zakona o doprinosima bile su prisutne nejasnoće i različita postupanja u vezi sa iznosom najniže plaće koja se mogla isplaćivati zaposlenicima u skladu sa naznačenim propisima, što se posebno odnosilo na radnike u tekstilnoj, kožarskoj i industriji obuće.

Problem je bio (i još uvijek postoji) kod obračuna doprinosa koji bi prihvatile stručne službe zavoda za socijalno osiguranje, kako bi se zaposlenicima tih djelatnosti uredno upisivao staž osiguranja radi odlaska u mirovinu, kao i redovno korištenje zdravstvene zaštite.

Bilo je i upitno da li doprinose u pomenutim industrijskim granama

treba obračunavati na osnovicu koju je činio 50 odsto iznosa minimalne plaće i u slučajevima kada su bile isplaćivane iznad najniže propisanog iznosa.

Jedan dio dilema je otklonjen.

Naime, tačkom 1. Uputstva o izmjenama i dopunama Uputstva o načinu obračunavanja i uplate doprinosa propisano je da osnovica za obračun doprinosa za zaposlenike u tekstilnoj i kožarskoj i industriji obuće, kojima se isplaćuje najniža plaća za zaposlenike koji samostalno obavljaju privrednu ili drugu djelatnost kao osnovno zanimanje, iznosi 50 odsto od najniže plaće utvrđene Općim kolektivnim ugovorom za teritoriju Federacije BiH.

Minimalna satnica i radno vrijeme

Član 8. Općeg kolektivnog ugovora za teritoriju Federacije BiH propisuje najnižu plaću na način da bruto satnica sa doprinosima iz plaće, doprinosima na plaću i porezom na plaću ne može biti manja od 2,96 KM, a da najniža neto satnica ne može biti manja od 1,75 KM.

Najniža neto plaća koja proizilazi iz navedene satnice jeste osnovica za obračun osnovne plaće zaposlenika, a za zaposlenike u tekstilnoj, kožnoj i industriji obuće 50-odstotni iznos najniže neto plaće obračuna se na taj način.

Shodno članu 7. stav 1. tačke 11. Zakona o doprinosima, osnovicu doprinosa iz ličnih primanja i drugih prihoda osiguranja čini 50 odsto od najniže plaće u Federaciji BiH, pre-

ma posljednjem objavljenom podatku Federalnog zavoda za statistiku za zaposlenike u tekstilnoj, kožnoj i obućarskoj industriji.

Prema članu 9. Općeg kolektivnog ugovora za teritoriju Federacije BiH, najniža bruto satnica najmanje jednom godišnje usklađuje se sa povećanjem troškova života, rasta cijena na malo i ukupnog privrednog napretka.

Najniža plaća

Saglasno članu 6. stav 1. tačka 11. Zakona o doprinosima, osnovicu doprinosa iz ličnih primanja i drugih prihoda osiguranja čini 50 odsto od najniže plaće isplaćene u Federaciji BiH, prema posljednjem objavljenom podatku Federalnog zavoda za statistiku, za zaposlenike u tekstilnoj, kožarskoj i obućarskoj industriji.

Prema tački 10a Uputstva o načinu obračunavanja i uplate dopri-

nosa, osnovica za obračun doprinosa za zaposlene u tekstilnoj, kožarskoj i industriji obuće kojima se isplaćuje najniža plaća, između ostalih, iznosi 50 odsto od najniže plaće utvrđene Općim kolektivnim ugovorom za teritoriju Federacije BiH.

Najniža plaća propisana je Općim kolektivnim ugovorom koji zaključuje Savez samostalnih sindikata BiH i Vlada Federacije BiH.

Član 8. Općeg kolektivnog ugovora za teritoriju Federacije BiH propisuje najnižu plaću na način da bruto satnica sa doprinosima iz plaće, doprinosima na plaću i porezom na plaće ne smije biti manja od 2,96 KM, a najniža neto satnica ne može biti manja od 1,75 KM.

Hrvoje BRAJKOVIĆ

Aktuelni propisi

Navedena oblast regulisana je odredbama sljedećih propisa:

- Zakonom o doprinosima ("Službene novine FBiH", br. 35/98, 54/00, 10/01, 01/02 i 17/06),

- Općim kolektivnim ugovorom za teritoriju Federacije BiH ("Službene novine FBiH", broj 54/05),

- Zakonom o radu ("Službene novine FBiH", br. 43/99, 32/00 i 29/03),

- Zakonom o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službene novine FBiH", broj 29/98),

- Uputstvom o izmjenama i dopunama Uputstva o načinu obračunavanja i uplate doprinosa ("Službene novine FBiH", br. 10/02 i 96/07).

Projekat CIAA BSP za poljoprivredu

U Istanbulu je 25. januara održan centralni seminar-prezentacija Projekta CIAA BSP, u organizaciji Asocijacije CIAA iz Brisela. Preko 30 učesnika, predstavnika komorskog sistema i poslodavačkih asocijacija, okupilo se povodom projekta pružanja podrške prehrambenoj industriji u zemljama novim članicama EU, kandidatima i potencijalnim kandidatima

Industrija hrane i pića je vodeća industrija u Evropskoj uniji, čiji je godišnji obrt oko 870 milijardi eura, u oko 309.700 kompanija. Na svjetskom tržištu, EU je najveći izvoznik hrane i pića sa udjelom od 20,8%, a po uvozu zauzima drugo mjesto sa učešćem od 18,0%.

CIAA je krovna asocijacija proizvođača hrane i pića iz zemalja Evropske unije, čiji članovi su asocijacije iz 25 zemalja EU, tri posmatrača (Turska, Norveška, Švicarska), te više od 20 granskih asocijacija i vodećih kompanija iz prehrambene industrije. Glavna uloga CIAA, osnovane 1982. godine, jeste zastupanje interesa proizvođača hrane i pića kod EU i međunarodnih institucija, odnosno razvijanje takvog poslovnog ambijenta u kome kompanije iz ovog sektora, bez obzira na veličinu, mogu biti konkurentne i dostizati stopu održivog rasta.

Misija ove organizacije jeste i da doprinese razvoju zakonodavstva i ekonomskih odnosa vezanih za konkurentnost, sigurnost hrane, info-

rmiranje potrošača i očuvanje okoliša u okviru industrije hrane i pića.

Cilj samog Projekta CIAA BSP je podrška u širenju informacija o segmentima EU zakonodavstva koji se tiču industrije hrane i pića. Kao najvažniji prioriteti Projekta ocijenjeni su:

- problem higijene proizvoda uz uvođenje dobrih higijenskih praksi i unapređenje primjene HACCP-a,
- hrana, zahtjevi i postupci etiketiranja za pravilno informiranje potrošača,
- okolinski okvir i "Najpovoljnije tehnologije" (BAT) za "Integriranu prevenciju i kontrolu zagađenja" (IPPC),

- sheme rada i BAT za energijsku efikasnost u industriji hrane i pića.

Aktivnosti Projekta će se sastojati od seminara, radionica, treninga i obuke lokalnih eksperata iz navedenih država. Predviđene su posjete EU eksperata kompanijama, ali i studijske posjete lokalnih eksperata

organizacijama u EU. Partnerima Projekta će biti predstavljene metodologije rada u Evropskoj uniji. Lokalne asocijacije tako će djelovati kao link sa svojim kompanijama, primajući i šireći informacije i nova saznanja. Planirano je da partneri kroz učešće u projektnim aktivnostima obuke istovremeno imaju priliku da predstave interese svojih proizvođača hrane i pića, kao i zahtjeve lokalnih potrošačkih organizacija. Projekat će trajati 18 mjeseci.

Lejla SADIKOVIĆ

Zajednički odbor članica CEFTA 2006.

Uspostavljena tri pododbora

Na prvoj sjednici Zajedničkog odbora članica Centraevropskog sporazuma o slobodnoj trgovini - CEFTA 2006. (održanog u Ohridu 28. 09. 2007.) donesena je i Odluka o uspostavi tri pododbora za:

- * poljoprivredu, uključujući sanitarna i fitosanitarna pitanja,
- * carine i pravila porijekla robe i
- * tehničke barijere u trgovini i necarinske barijere u trgovini.

Zadatak pododbora za poljoprivredu, uključujući sanitarna i fitosanitarna pitanja, jeste da olakša trgovinu poljoprivrednim proizvodima unutar regiona, te da omogući

da zaštita zdravlja bilja, zdravlja životinja, sigurnost hrane, kao i ostale mjere, nepravedno neograničavaju trgovinu poljoprivredno-prehrambenih proizvoda.

Zadatak pododbora za carine i pravila porijekla robe jeste da pojednostvi i olakša carinske procedure i smanji, što je više moguće, formalnosti nametnute u trgovini, kao i ubrza daljnje provođenje zajedničkih pravila porijekla robe.

Zadatak pododbora za tehničke barijere u trgovini i necarinske barijere je da identificira, razmotri i predloži mjere za ukidanje tehničkih barijera u trgovini i necarinskih barijera između članica CEFTA-e.

Članovi pododbora su predstavnici državnih i entitetskih resornih ministarstava, Ureda za veterinarstvo, Agencije za sigurnost hrane, Agencije za zaštitu zdravlja bilja, Uprave za indirektno oporezivanje, Carine, entitetskih privrednih komora, Vanjskotrgovinske komore i Distrikta Brčko, nadležni za poljoprivredu, carine i trgovinu.

Mirsada MEŠANOVIĆ

Odlučujuća borba protiv nelegalnog prijevoza u FBiH koji je uzeo isuviše maha

Na proširenoj sjednici Odbora Grupacije JPP, koja je održana krajem februara, razmatrane su mjere koje treba poduzimati u cilju suzbijanja nelegalnog prijevoza u cestovnom prometu u Federaciji BiH. Pored članova Odbora i predstavnika najznačajnijih kompanija iz ove djelatnosti, sjednici su prisustvovali i Željko Matoc, pomoćnik federalnog ministra prometa i komunikacija, Selim Kopic, glavni saobraćajni inspektor BiH, Drago Soldo, glavni federalni inspektor, sa saradnicima, Bejto Kačar, predstavnik sindikata drumskog saobraćaja BiH, Dane Drašković, glavni inspektor saobraćaja u RS

S obzirom na to da cestovni saobraćaj predstavlja značajnu privrednu granu, da se prijevoz u cestovnom saobraćaju razvija znatno brže od drugih grana saobraćaja, a imajući u vidu okolnost da se radi o grani koja se ne subvencionira državnim sredstvima, nego je u potpunosti prepuštena privatnoj inicijativi, obaveza je države da ustraje u sistematskom provođenju Zakona o prijevozu u drumskom saobraćaju, jer on predstavlja normativno-pravni okvir kojim se prijevoznicima obezbjeđuju uslovi za nesmetano obavljanje predmetne djelatnosti i osnovu za uvođenje reda u drumskom saobraćaju, koji je svakako opterećen problemima karakterističnim za tranzicijski period.

Analizirajući tržište BiH, jasno je da se zakoni ne provode, da se ignoriraju, zloupotrebljavaju itd, da imamo izraženu korupciju, pojave uzimanja mita, što je rezultiralo apsolutno nekontroliranim kaosom, posebno u oblasti prijevoza putnika i, naravno, dovelo do kriminalizacije djelatnosti. U praksi su navedeni razlozi doveli do pojave nelegalnog prijevoza u drumskom/putničkom saobraćaju, koji je vremenom postao nelojalna konkurencija legalnim auto-

busnim i taksi prijevoznicima i velikim dijelom doveo do njihovog stečaja, pa čak i likvidacije.

Spektar nelegalnih aktivnosti direktan je proizvod neodgovornog djelovanja nadležnih institucija na svim nivoima, kao i pasivnosti kontrolnih i inspeksijskih organa. Svaka je uzroke ove alarmantne situacije važno tražiti u odgovornosti institucija, koje su dužne uspostaviti sistem i kontrolu nad procesima regularnosti odvijanja prijevoza na teritoriji BiH, što bi ujedno značilo podršku i zaštitu legalnim prijevoznicima.

U čemu se ogleda odgovornost institucija?

Ako posmatramo segment prijevoza putnika, i u tom dijelu tražimo odgovornost institucija, koje su svojim djelovanjem direktno ili indirektno odgovorne za pojavu nelegalnih prijevoznika, moguće je uočiti sljedeće nedostatke i nepravilnosti:

- 1) Nepravilnosti prilikom dodjele licenci,**
- 2) Nepravilnosti prilikom dodjele koncesija,**
- 3) Pasivnost i neučinkovitost državnih inspeksijskih organa,**

4) Nedostatak podzakonskih akata i pravilnika, neophodnih za primjenu zakona,

5) Nepostojanje sistema.

Nepravilnosti prilikom dodjele licenci za prijevoz ogledaju se u neopravdanoj prisutnosti neadekvatnih vozila kojima se obavlja prijevoz putnika, što, osim što ostavlja negativnu sliku na putevima u BiH, ima negativne posljedice po ekologiju, umanjen je komfor i bezbjednost putnika i prtljaga, povećana gustoća saobraćaja itd. Vozila kojima se vrši prijevoz putnika moraju ispunjavati posebne tehničko-eksploatacione uslove, i to je jedini način da se podigne nivo kvaliteta usluga i dostigne veći stepen bezbjednosti putnika.

Usklađivanje redova vožnje i dodjela koncesija za prijevoz putnika obavljaju se prema postojećoj zakonskoj regulativi koju je potrebno nadograditi i liberalizirati. Osnovni problem je nepostojanje regionalnih statističkih podataka o broju putnika, preciznom broju registriranih prijevoznika, ukupnih kapaciteta itd, kako bi se ustanovio odnos ponude i tražnje i objektivizirale stvarne potrebe za dodatnim prijevoznicima a samim tim i opravdanost odobravanja novih polazaka na određenim pravcima.

U dijelu koji se odnosi na nadležne državne, entitetske i lokalne inspeksijske službe, nedostaci su vidljivi u smanjenom djelovanju državnih inspeksijskih službi, malom broju djelatnika, raspodjeli nadležnosti, nedovoljnoj osposobljenosti, a prvenstveno u umanjenim ovlastima i neadekvatnim instrumentima za sankcioniranje nelegalnih aktivnosti.

Osnovu za regularnost prijevoza predstavljaju zakoni i podzakonski akti. Nedostatak preciziranih podza-

konskih akata, koji su osnova za provođenje zakona, predstavlja svojevrsan vjetar u leđa svim onim faktorima kojima odgovara aktualna ekonomsko-socijalna dimenzija i prilike na tržištu, a njihovo prisustvo ima za cilj iskoristiti postojeći kaos i ostvariti minimalnu korist, na način koji dugoročno ugrožava legalne privredne subjekte.

Prateći hronologiju navedenog, vidljiv je nedostatak sistema koji bi značio jačanje administrativnih kapaciteta, uvođenje softverskih rješenja neophodnih za vođenje propisanih evidencija i izdavanje licenci i dozvola, jasna pravila i kriterije za usaglašavanje redova vožnje, pojačanu koordinaciju i razmjenu informacija, statistiku itd. Ukratko, sistem bi omogućio dugoročnu strategiju i planiranje prijevoznih procesa, omogućio nelegalne aktivnosti, stvorio jako uporište legalnim subjektima da ostvare svoja prava i instrument za potpuno uređenje odnosa na tržištu prijevoza putnika.

Nelegalne aktivnosti, kao proizvod ukupnog negativnog ambijenta

Ukupan negativni ambijent izražen kroz institucije, državu, tržište, kroz opštu apatiju i anarhiju, doveo je do pojave različitih nelegalnih aktivnosti prijevoznika, koje se ogledaju u sljedećem:

a) obavljanju prijevoza od strane lica koja nisu registrirana za obavljanje ove vrste djelatnosti

* Rad taksi prevoza je jasno regulisan zakonskim i podzakonskim aktima, tj. Zakonom o cestovnom prometu i Pravilnikom o obavljanju taksi prijevoza. Međutim, evidentan je rast broja tzv. divljih taksija i prevoza kombijima koji obavljaju čak i jednu vrstu "linijskog taksi prijevoza", zauzimaju stajališta i direktno ugrožavaju bezbjednost saobraćaja, odnosno putnika. Uočeno je da se ovim vidom nelegalnih aktivnosti bave penzioneri, invalidi, demobilisani borci i druga fizička lica.

Oni svojim privatnim vozilima, najčešće sumnjive tehničke ispravnosti, prevoze putnika po cijenama nižim od cijena legalnih taksi prijevoznika i prevoznika koji obavljaju linijski auto-

busni prijevoz na tom području polazeći ispred autobusa 10 do 15 minuta.

Pored toga što utječu na prihode legalnih prijevoznika, najveći problem je bezbjednost putnika, koji zbog socio-ekonomske situacije ponekad nemaju drugog izbora. Potrebno je hitno dovođenje ove oblasti javnog prijevoza u zakonske okvire.

b) obavljanju javnog prijevoza u slobodnom drumskom saobraćaju, od strane prijevoznika koji djelatnost nisu obavljali u skladu sa registriranim djelatnostima

* Ovo je jako izražen slučaj na tržištu Bosne i Hercegovine, a ogleda se isključivo u tome da pojedini prijevoznici imaju registraciju npr. za taksi prijevoz a, suprotno tome, bave se linijskim prijevozom putnika - kombi vozilima. Također, čest slučaj su i ugovorene vožnje, posebno đaka i radnika, a bez adekvatnih dozvola.

c) izbjegavanju prijavljivanja ostvarenih prihoda

* Na ovaj način se izbjegava plaćanje poreznih obaveza državi a ujedno se otvara prostor za manipulativno formiranje cijena. Interesantan je podatak da su, shodno izraženim nelegalnim aktivnostima nelojalne konkurencije, podstaknuti čak i neki legalni prijevoznici na nelegalan rad, tj. na neprijavlivanje ostvarenih prihoda.

d) nezaključivanju ugovora o radu sa zaposlenicima

* Ovo je jedan od načina stvaranja nelojalne konkurencije. Izbjegavanjem plaćanja doprinosa (penziona, zdravstveno itd) ostvaruje se dodatni prihod, a nanosi direktna šteta državi uslijed umanjenja budžetskih prihoda. Naravno, time se ugrožavaju legalni prijevoznici, koji svoje obaveze prema državi redovno izmiruju.

e) preuzimanju putnika izvan autobusnih stanica

* Na osnovu člana 63. Zakona o cestovnom prijevozu FBiH prijevoznik koji obavlja prijevoz, i ako je u redu vožnje upisan naziv mjesta na kojem postoji autobusna stanica, obavezan je koristiti usluge autobusne stanice u tom mjestu. Neki prijevoznici ne koriste autobusne stanice za ulaz i izlaz putnika kako bi izbjegli plaćanje usluga, odnosno peronizacije autobusnim stanicama. Uslijed spomenu-

tih nepravilnosti, evidentno je i smanjenje broja prevezenih putnika od registriranih prijevoznika, kao i neregularno poslovanje autobusnih stanica koje je proizašlo iz okolnosti da su nelegalni prijevoznici, u najvećem broju slučajeva, preuzimali putnike izvan autobusnih stanica, što je ugrožavalo poslovanje prijevoznika i autobusnih stanica i dovelo do stagnacije u razvoju ove privredne grane.

f) upotrebi neadekvatnih i tehnički neispravnih prijevoznih sredstava

* Bitan faktor za stvaranje konkurencije jeste tehnička ispravnost i starost vozila kojim se obavlja javni prijevoz putnika. Pravilnikom o ispunjavanju tehničko-eksploatacijskih uslova jasno je definirano koje uslove vozila treba da ispunjavaju u odnosu na nivo prijevoza. Slab nadzor nad radom tehničkih pregleda, nedovoljna edukacija kadrova i zaposlenih u stanicama tehničkog pregleda, naročito činjenica da je veliki broj stanica tehničkog pregleda u privatnom vlasništvu osiguravajućih kuća i da im je glavni cilj profit, uzrokovali su da se prijevoz putnika vrši vozilima koja ni po jednom osnovu ne ispunjavaju opisane uslove.

g) nezaključivanju ugovora o obaveznom osiguranju putnika

* Podizanje kvaliteta pružanja usluga u drumskom saobraćaju ogleda se i u obavezi prijevoznika da zaključi Ugovor o obaveznom osiguranju putnika od posljedica nesretnog slučaja za svako vozilo kojim obavlja prijevoz. Ovo proizlazi iz Zakona o prijevozu u drumskom saobraćaju. Ovu obavezu treba svakako staviti u red uslova čije ispunjenje je neophodno za dobivanje licence za prijevoz u drumskom saobraćaju, čime bi se mogućnost njenog izbjegavanja eliminirala, a time osigurala veća bezbjednost putnika, kao i materijalna naknada za slučaj saobraćajne nezgode.

h) neizdavanju voznih karata putnicima

* Korištenjem nelegalnog prijevoza, putniku se naplaćuje prijevoz bez izdavanja vozne karte, čime je izložen povišenom riziku putovanja. Samo kupovinom vozne karte kod legalnog i registriranog prijevoznika putnici su tokom putovanja osigurani kod odgovarajućih firmi, jer im je

kupljena karta ujedno i polica osiguranja. Prijevoz bez vozne karte znači i odlijevanje značajnih finansijskih sredstava, što umanjuje i punjenje državnog budžeta

i) nepoštivanju reda vožnje i kabotaža

* Prijevoz putnika u linijskom cestovnom prijevozu može se vršiti samo u skladu sa registriranim redom vožnje, odnosno sa izdatom dozvolom za prijevoz. Nerijetko se dešava da prijevoznici, i pored jasnih propozicija u linijskom saobraćaju, rade na njihovom kršenju i stvaraju nelojalnu konkurenciju činjenicom da ne poštuju red vožnje, skraćuju linije, vrše zamjenu relacijskih tabli u toku obavljanja prijevoza, ne poštuju se polasci i odlasci, ne održavaju registrirane polaske i slično. Osim toga, izražen je i problem kabotaže. Pojedini prijevoznici u međunarodnom saobraćaju vrše kabotažu, odnosno prijevoz putnika između pojedinih mjesta na području jedne države i time krše odredbe Zakona o međunarodnom i međuentitetskom cestovnom prijevozu (Član 7. tog Zakona glasi: Prijevoznik ne može obavljati kabotažu u međunarodnom prijevozu, ako međunarodnim ugovorom nije drukčije uređeno.). Na taj način, osim što krše zakonske odredbe, ugrožavaju rad drugih prijevoznika koji obavljaju unutarnji prijevoz putnika na međuentitetskim, federalnim i kantonalnim linijama.

j) nepoštivanju uslova o stručnoj osposobljenosti

* Zakonska rješenja koja reguliraju ovu problematiku proizlaze iz Direktiva Evropske unije (Direktiva 96/26/EZ i 98/76/EZ) i Zakona o prijevozu u drumskom saobraćaju. Tako je propisano da vozač vozila u javnom drumskom saobraćaju mora biti osposobljen na nivou srednje stručne sprema saobraćajnog smjera u zanimanju vozač, a prijevoznik, odnosno lice koje je zaposleno na poslovima organizacije prijevoza (ukoliko nema visoku stručnu spremu saobraćajnog smjera i jednu godinu radnog iskustva u drumskom saobraćaju ili višu stručnu spremu saobraćajnog smjera i tri godine radnog iskustva u drumskom saobraćaju, odnosno najmanje pet godina radnog iskustva na poslovima rukovođenja prijevozom), mora polagati ispit o stručnoj osposobljenosti za obavljanje djelatnosti

javnog prijevoza u drumskom saobraćaju. To se, naravno, na ovim prostorima još uvijek ignorira, a time podstiče nelojalna konkurencija.

k) naplati naknade peronizacija pod nejednakim uslovima

* Što se tiče primjene odredbi Zakona koje se odnose na pružanje usluga autobusnih stanica, uočene su izvjesne nepravilnosti prilikom primjene pojedinih zakonskih odredbi. Autobusne stanice prijevoznicima naplaćuju naknadu za peronizaciju pod nejednakim uslovima. Njena visina je bila različita za domaće i strane prijevoznike koji su prijevoz obavljali na linijama po osnovu ugovora o zajedničkom obavljanju prijevoza sa prijevoznicima iz Bosne i Hercegovine na istom redu vožnje.

l) damping cijenama

* Snižavanjem cijena ispod ekonomski opravdanih, preduzeća koja u potpunosti ne ispunjavaju zakonske i druge obaveze iz svoje djelatnosti, ugrožavaju poslovanje legalnih prijevoznika i stvaraju nelojalnu konkurenciju na tržištu transportnih usluga. Taj problem je jako izražen u zoni grada i prigrada, gdje je uspostavljen monopol od strane javnih komunalnih preduzeća i zloupotrebljava se privilegija subvencioniranja od grada, opštine i kantona.

m) mitu i korupciji

* Odras situacije u cijeloj državi po ovom pitanju preslikan je i u djelatnost prijevoza putnika. Posebni komentari nisu potrebni.

Na sve ove nedostatke ukazano je inspekcijским organima koji su, za mart ove godine, pripremili akciju sa ciljem suzbijanja nelegalnog prijevoza. Predstavnik Sindikata drumskog saobraćaja je oštro upozorio na to nadležne inspekcijiske službe da će Sindikat, ukoliko se brzo ne primijete

pozitivni pomaci, organizirati radikalne mjere, od štrajkova do blokada cesta i državnih institucija, te će tražiti smjenu inspektora za koje otvoreno sumnjaju da su korumpirani. Prema mišljenju mnogih, ničim se ne može objasniti da su inspekcijским organima podastri neoborivi dokazi o konkretnom nelegalnom prijevozu po kantonima, uključujući preciznu identifikaciju vozila, pa čak i fotografije i video zapise koji dokumentiraju nelegalan prijevoz, ali se, i poslije takvih dokaza, ništa nije promijenilo.

Zbog svega je zaključeno:

1. Podržava se akcija Uprave za inspekcijiske poslove Federacije Bosne i Hercegovine.

2. Od inspekcijiskih organa očekuje se da svoju akciju usmjere na nelegalne i nezakonite aktivnosti prijevoznika na prostoru cijele Federacije BiH. Na osnovu iskustava iz proteklog perioda, poznato je da su dosadašnje kontrole bile usmjerene, najvećim dijelom, na legalne prijevoznike. Sada se očekuje da poenta kontrole bude na suzbijanju nelegalnog prijevoza.

3. Traži se od inspekcije da izvrši kontrolu prijevoznika koji su od strane kantonalne, federalne ili državne inspekcije evidentirani kao nelegalni prijevoznici.

4. Od Vlade Federacije BiH tražiti da se izmijene propisi tako da se naknada za prijevoz radnika kod budžetskih korisnika ne isplaćuje u kešu nego da se usmjere na legalne prijevoznike i da se takva usluga plaća na osnovu fakturirane usluge. Sadašnje stanje je ocijenjeno kao jedan od razloga koji potpomaže razvoj nelegalnog prijevoza u Federaciji BiH.

5. Sugerira se legalnim prijevoznicima da ne izdaju potvrde o

obavljenom prijevozu sa cijenom karte, jer se takve potvrde zloupotrebljavaju što odgovara nelegalnim prijevoznicima.

6. Potrebno je organizirati sastanak na kojem bi se educirali svi oni koji učestvuju u kontroli saobraćaja kako bi se izbjegla situacija da svaki pojedinac tumači zakon na svoj način i time pravi neopravdane probleme prijevoznicima. Akcent treba dati na državne službe koje svoj posao obavljaju na granici.

7. Najavljenju akciju inspekcijskih organa izvršiti u okvirima postojećih zakonskih rješenja, a uočene zakonske nedostatke, koji ne pružaju mogućnost potpunog uvođenja reda u ovoj djelatnosti, evidentirati i, u daljoj proceduri, od nadležnih organa

tražiti izmjene zakona. Prilikom traženja izmjena koristiti pozitivna iskustva zakonskih rješenja iz RS-a koja su, u tom entitetu, pomogla da u potpunosti uvedu red i potpuno eliminičaju nelegalni prijevoz. Treba uvesti rigorozno kažnjavanje, uključujući i privremeno oduzimanje vozila kojim se vrši nelegalni prijevoz.

8. Na osnovu diskusija, sugerirano je prijevoznicima da eventualne primjedbe i prijedloge u vezi sa Zakonom o prijevozu u drumskom saobraćaju FBiH, a koje bi pomogle uvođenju više reda u ovu oblast, dostave Federalnom ministarstvu prometa i komunikacija u pismenoj formi do kraja marta 2008. godine.

9. Treba učiniti sve što je, u ovom trenutku, moguće, kako ne bi došlo do radikalnih mjera koje najavljuje

Sindikata drumskog saobraćaja sa ciljem onemogućavanja rada nelegalnih prijevoznika (štrajkovi, blokade cesta, blokade institucija i slično).

10. Obavezuju se autobusne stanice da, u skladu sa zakonom, obavještavaju nadležne organe o neodržavanju pojedinih registriranih autobusnih linija.

11. Na kraju je zaključeno da se po okončanju najavljene akcije od inspekcijskih organa, orijentaciono kroz mjesec dana, održi novi sastanak u istom sastavu i sa istom temom, na kojem bi se zajednički izvršila analiza postignutih rezultata. Ako rezultati ne budu zadovoljavajući, moraće krenuti zahtjevi za smjene odgovornih dužnosnika.

Fahrudin ĐIKIĆ

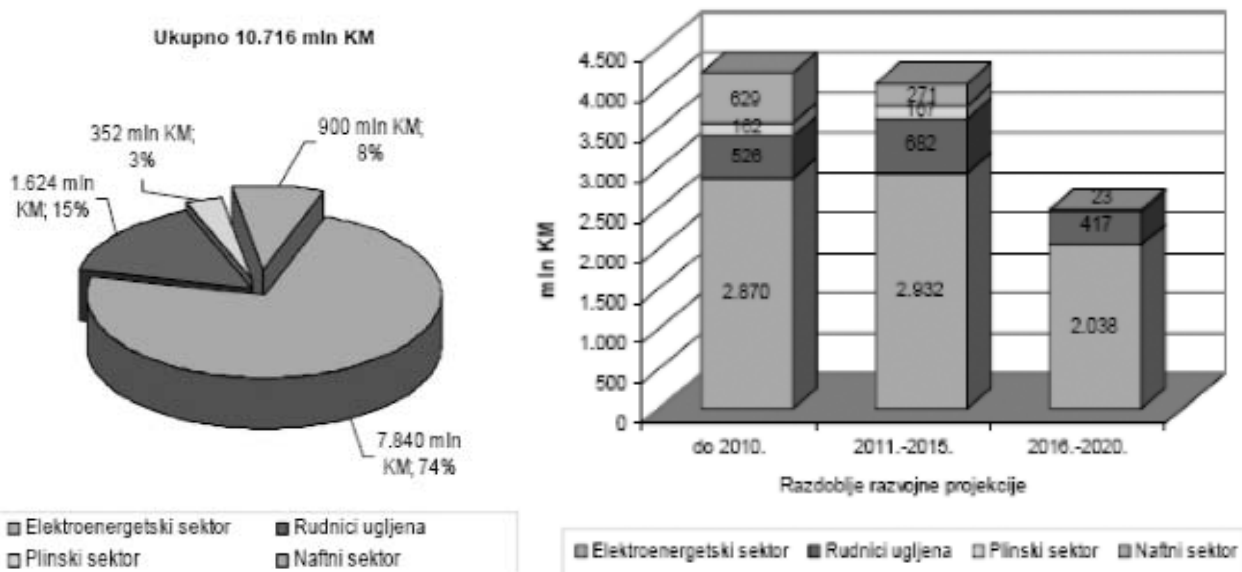
Završena Studija energetskog sektora u BiH

Krajem januara 2008. godine je završen Nacrt studije energetskog sektora u BiH, koju su finansirale: Elektroprivreda BiH, Elektroprivreda HZ HB i Elektroprivreda RS, kreditima Svjetske banke. Obradivač Studije je Konzorcij, koji čine: Energetski institut Hrvoje Požar iz Zagreba, Ekonomski institut iz Banje Luke, Rudarski institut iz Tuzle i Solucion, Španija. Koordinator Studije je Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Vijeća ministara BiH. Jedan od glavnih ciljeva ove Studije jeste pomoć BiH u definisanju državne energetske strategije, integriranje BiH u regionalno tržište energije i potrebne investicije u ovaj sektor do 2020. godine.

Studija je obradila energetske rezerve, proizvodnju, potrošnju i trgovinu energijom (povijesne bilanse, anketa o potrošnji energije, predviđanje potrošnje i energetske bilanse do 2020. godine); proizvodnju, potrošnju, prenos i distribuciju električne energije; okvir za regulaciju i restrukturiranje elektroenergetskog sektora; podršku socijalno ugroženim potrošačima električne energije; ugalj; grijanje, prirodni gas i naftu; upravljanje potrošnjom, štednja energije i obnovljivi izvori energije; okoliš i investicije u energetski sektor.

Svjetska banka je preko tima eksperata, u saradnji sa Ministarstvom vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, te entitetskim ministarstvima energetike, održala javne stručne rasprave u Sarajevu, Banjoj Luci i Mostaru, na kojima su zainteresovane institucije, organizacije, kompanije, eksperti i udruženja iz BiH dali značajne sugestije, komentare i prijedloge, koji treba da posluže prilikom izrade konačne verzije Studije (kraj marta 2008. godine). Konsultant će, u skladu sa ugovorenim dinamikom i komentarima revidenata, isporučiti naručiocu finalnu verziju Studije 31. 03. 2008. godine.

Struktura investicija u energetski sektor do 2020. godine

Naplata komorske članarine od kompanija je loša

Negativan utjecaj porasta cijena naftnih derivata na privredu i standard stanovništva mogao bi se ublažiti odricanjem države od neopravdanog punjenja vlastitog budžeta i budžeta nekih organizacija

Na Trećoj sjednici Odbora Sekcije prometnika naftnih derivata razmatrana je: **Informacija o stavovima sa održanog sastanka prometnika naftnih derivata u Distriktu Brčko.** Bilo je riječi i o „Zauzimanju stava Sekcije prometnika naftnih derivata u FBiH po pitanju dvostrukog oporezivanja“, te „Zauzimanju stava u vezi sa dopisom kompanije “El Tarik Oil” - Sarajevo“, koji se odnosi na tranzitni koridor za prijevoz tekućih goriva putovima u Republici Hrvatskoj.

Na sjednici Odbora Sekcije prometnika naftnih derivata podnesen je izvještaj sa sastanka koji su organizirali distributeri Distrikta Brčko u Brčkom, a kojem su, ispred Sekcije prometnika naftnih derivata

iz Federacije BiH, prisustvovali Izudin Ahmetlić i Muhidin Alić, predsjednik i potpredsjednik Sekcije. Razgovaralo se o kvaliteti goriva i opterećenjima koja prate kontrolu kvaliteta. Konstatirano je da nema opravdanja za uzimanje uzoraka radi kontrole i pored toga što je predložen atest dobavljača, zatim uzet uzorak na granici i ponovo u maloprodaji, a sve pada na teret distributera. Zaključeno je da država može da kontrolira kvalitet koliko hoće i gdje hoće, ali da snosi i troškove tih pregleda. Distributeri treba da plate troškove kontrole, pa čak i kaznu, samo ako deklarirani kvalitet ne odgovara stvarnom stanju. Ovo je bio zajednički stav distributera iz

Distrikta Brčko, RS-a i Federacije BiH, o čemu će biti upućeno pismo nadležnim bh. organima u kojem će biti preneseni ovi stavovi. Odbor sekcije je podržao ovakav zaključak.

Istaknuto je da naftaši dvostruko plaćaju obaveze za članarinu turističkoj zajednici i za opće korisnu funkciju šuma, jer se ove dažbine uplaćuju na bruto vrijednost prilikom uvoza, a onda za istu tu robu na ukupnu vrijednost u maloprodaji. Ovakav način opterećenja utječe na porast cijena naftnih derivata u maloprodaji. Smatra se da su te dažbine previsoke, jer samo obaveza za šume ispada približno 10% od neto dobiti. Distributeri su svjesni da treba plaćati ove naknade, ali su one enormne, pa treba naći razumnu mjeru. Turističke zajednice i kompanije koje se bave eksploatacijom šuma, moraju prvo iskoristiti vlastite rezerve, pa onda opterećivati druge koji treba da im pomognu u finansiranju njihove djelatnosti (npr. katastrofalno je stanje sa ubiranjem turističke takse).

U vezi sa ovim problemom, Sekciji se obratila firma “Euroagent” iz Maglaja, koja je tražila pokretanje inicijative za snižavanje dažbina:

- Visine naknade za korištenje zemljišta u cestovnom pojasu,
- Načina obračuna i visine članarine Turističkoj zajednici,
- Načina obračuna i visine naknade za korištenje opšte korisne funkcije šuma.

Predloženo je da se analiziraju i drugi elementi koji bi mogli utjecati na smanjenje cijena naftnih derivata kako bi se zaštitio ostatak privrede od utjecaja stalnog rasta cijena naftnih derivata što negativno utječe na standard stanovništva, pa je istaknuto da se budžet države i njenih entiteta stalno neplanski povećava zbog porasta cijena naftnih derivata što ide naruku samo budžetskim koris-

nicima. Zbog toga državni organi ne pokazuju interes da se pristupi rješenjima koja će djelovati u pravcu smanjenja cijena (npr. plivajuće akcize - što smo već ranije predlagali) nego se još priprema dodatno opterećenje od 10 feninga po litri goriva za izgradnju puteva. Poznato je da su neke zemlje vratile privredi višak sredstava pristiglih u državni budžet zbog neplanskog priliva koji je bio posljedica stalnog rasta cijena nafte na svjetskom tržištu.

Kao jedno od mogućih rješenja za dovođenje turističke takse i sličnih izdvajanja, za koja je osnovica ukupan prihod, jeste da osnovica ostane ista, ali da se mora drastično smanjiti procent koji se primjenjuje na tu osnovicu.

Pošto je Sekcija i ranije upućivala prijedloge za dovođenje ovih izdvajanja u razumne granice, zaključeno je da se formira komisija koja će pregledati ranije dostavljene stavove Sekcije u vezi sa ovim problemom, dopuniti ih i proširiti sa svim onim što bi moglo utjecati na stvaranje povoljnijeg poslovnog ambijenta u cilju zaštite potrošača, ali ne na račun distributera naftnih derivata.

Za provoz naftnih derivata kroz Hrvatsku susjedna država je bila

odredila koridor: Županja - Slavonski Brod - Našice - Donji Miholjac (kao granični prijelaz za Mađarsku) i obratno. Međutim, na putu Slavonski Brod - Podvinje izvode se radovi i postavljen je znak o zabrani kretanja svih motornih vozila, tako da su vozači prinuđeni koristiti novi-alternativni put preko Našica - Đakova i Sredanaca, zbog čega bi mogli doći pod udar saobraćajne policije Hrvatske i sankcija koje bi, iz toga, mogle proizaći. Zato se Sekcija obratila Vijeću ministara BiH sa molbom da se koridor koji se trenutno koristi za prijevoz naftnih derivata kroz Hrvatsku iz Mađarske ozvaniči kako ne bi dolazilo do nesporazuma vozača sa policijom, te da sadašnji koridor ostane kao stalan, jer je kraći za dvadesetak kilometara i povoljniji za transport zbog konfiguracije terena.

Sekretar Sekcije je iznio podatke koji pokazuju da je naplata članarine od kompanija iz djelatnosti prometa naftnih derivata loša. Zaključeno je da Komora uputi pismo svim naftašima i da ih upozna da je Odbor sekcije odredio da bi svaka kompanija trebala da plaća članarinu od 200,00 KM godišnje po jednoj pumpnoj stanici, s tim što kompanije koje imaju preko deset

pumpi mogu dogovoriti sa Komorom i drugačiji način, ali kod takvih kompanija, bez obzira na veliki broj pumpi, godišnji paušal ne može biti veći od 4.000,00 KM.

Izmjenom Pravilnika o minimalnim tehničkim uslovima za uvoz naftnih derivata, koji bi trebao da stupi na snagu, onemogućena je veleprodaja u tranzitu što je loše rješenje. Zaključeno je da predsjednik sekcije Izudin Ahmetlić uputi pismo kojim će tražiti prijem kod federalnog ministra trgovine predstavnika Sekcije. Na tom sastanku treba ukazati na nedostatke predloženog rješenja u spomenutom pravilniku, ali treba porazgovarati još i o ispravnom reguliranju uvođenja sonde (ne ograničavati proizvođača i tip nego samo da su atestirane za područje FBiH), kao i o drugim važnim pitanjima.

Istaknut je i problem ukidanja prava za prijevoznike naftnih derivata na učešće u raspodjeli CEMT dozvola i nepridržavanja naših državnih organa reciprociteta u oblasti transporta. Zaključeno je da sekretar napiše pismo i dostavi ga Ministarstvu komunikacija i transporta BiH, kao i Vanjskotrgovinskoj komori radi rješavanja tog problema.

Fahrudin ĐIKIĆ

Prezentiran projekat

“Izgradnja poduzetničkih zona u FBiH”

Vlada Federacije BiH će iz sredstava granta za podsticaj razvoja malog i srednjeg poduzetništva izdvojiti tri miliona KM za projekat “Izgradnja poduzetničkih zona u FBiH”, izjavio je federalni ministar razvoja, poduzetništva i obrta Velimir Kunić

Predstavnici Federalnog ministarstva razvoja, poduzetništva i obrta su, u Privrednoj komori FBiH u Sarajevu, načelnicima općina i predstavnicima regionalnih razvojnih agencija, predstavili projekat “Izgradnja poduzetničkih zona u FBiH”. Velimir Kunić najavio je da će Vlada FBiH podržati sve općine koje imaju projekat, koje su donijele prostorni plan i imaju kvalitetnu odluku općinskog vijeća o izgradnji i razvoju poduzetničkih zona.

“Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta na prezentaciju je pozvalo sve načelnike općina u FBiH kako bi im prezentiralo projekat razvoja poduzetničkih zona u FBiH. Ovo je prvi put da Ministarstvo direktno pomaže razvoj poduzetničkih zona, koje su bitan segment poduzetničke infrastrukture”, kazao je ministar Kunić.

Ovaj koncept će trajati nekoliko godina, a ove godine će Vlada FBiH podržati one općine koje već imaju planske dokumente i koje su krenule u realizaciju izgradnje poduzetničkih zona.

“Želimo da uspostavimo saradnju općina, kantona, FBiH i poduzetnika. Siguran sam da će ovaj projekat uspjeti i da će dati poticaj otvaranju novih privrednih subjekata, novom zapošljavanju i stvaranju novih proizvoda”, naglasio je federalni ministar razvoja, poduzetništva i obrta.

Realizacija projekta bi trebala krenuti u aprilu, a implementacija vjerovatno u junu ove godine, najavio je Kunić.

U FBiH trenutno postoje projekti za 14 poduzetničkih zona.

“Znači, određene općine su već krenule s tim projektima, a veliki broj općina je u fazi pripreme. Postoji veliki interes za izgradnju poduzetničkih zona, jer bez infrastrukture ne možemo očekivati brži rast zaposlenosti, otvaranje novih privrednih subjekata i stvaranje novih vrijednosti”, dodao je ministar Kunić.

Kako je rečeno na prezentaciji, Vlada FBiH za mandat od 2007. do 2010. godine kao temeljno ističe poticanje ambijenta za razvoj poduzetništva, posebno stimulirajući domaću proizvodnju.

Dokumentom “Politika djelovanja i osnovne strategije Vlade FBiH u mandatnom periodu od 2007. do 2010. godina”, Operativnim planom rada Vlade za 2008. godinu i dokumentom “Stanje razvijenosti i prijedlog mjera za rast i razvoj malih i srednjih preduzeća (MSP) u FBiH”, definirani su osnovni pravci koji će

identificirati lokalne prednosti, te razviti lokalnu infrastrukturu.

Istaknuto je da je sadašnja uspostava i izgradnja poduzetničkih zona neadekvatna, infrastruktura nije dovoljno razvijena, a nije uspostavljena cjelokupna funkcija poduzetničkih zona.

Samo 26 odsto općina u FBiH je u fazi izgradnje ovih zona, 36 odsto općina je u fazi planskih aktivnosti gradnje, a 38 odsto općina ne provodi nikakve aktivnosti na ovom planu.

Osnovna namjena osnivanja poduzetničkih zona jeste poticanje razvoja poduzetništva kao pokretačke snage lokalnog i regionalnog održivog privrednog razvoja, s ciljem povećanja broja privrednih subjekata na području općine i poboljšanja njihovih poslovnih rezultata, povećanje konkurentnosti, porasta zaposlenosti, te povećanje udjela proizvodnje u ukupnoj privredi općine.

Poduzetnička zona dugoročno rješava potrebe poduzetništva za poslovnim prostorom, te omogućava poduzetnicima poslovno povezivanje, racionalizaciju poslovanja, kao i zajedničko korištenje pripadajuće infrastrukture.

Određivanjem prostora zone za privredne aktivnosti sprječava se devastacija prostora uslijed neplanske gradnje.

Poduzetničko-industrijska zona mora zadovoljiti standarde i minimalne sadržaje da bi ispunila funkcije usmjerena ka privrednom razvoju i očuvanju okoliša.

U sklopu zone trebao bi biti uspostavljen i poslovno-informativni centar (PIC), u kojem bi poduzetnici uključeni u zonu i potencijalni investitori mogli dobiti potrebne informacije, savjete, pomoć i edukaciju.

Privredni subjekti u zoni moraju se pridržavati zakona i akata koji uređuju zaštitu okoliša, odnosno poštivati minimalne propisane standarde zaštite okoliša.

Koja je uloga Komore u poticanju razvoja poduzetništva?

Bez obzira na tešku finansijsku situaciju, Komora pokušava i trudi se pružiti odgovarajuću pomoć i podršku malim i srednjim preduzećima * Komora će, u saradnji sa CBIB - Regionalni projekat za prekograničnu saradnju, za preduzeća i svoje radnike, organizovati seminare i obuku

Zakonom o privrednim komorama u Federaciji BiH jasno je utvrđeno da, između ostalog, iz oblasti unapređenja privrede i poduzetništva Komora ima sljedeće nadležnosti:

- učestvuje u oblikovanju ekonomske i sektorskih politika od interesa za članove, preduzima i predlaže mjere unapređenja poduzetništva, analizira dejstvo privrednih propisa i instrumenata, te predlaže mjere restrukturiranja proizvodnje i usluga na kriterijima održivog razvoja;

- pruža stručni konsalting kantonalnim-županijskim komorama i članovima komora u pripremi projekata izvoza, zajedničkih ulaganja, nastupa i promocija robe i usluga u inozemstvu;

- preduzima mjere na unapređenju, razvoju i primjeni inovacija, pronalazaka, racionalizacija, unifikacije sredstava rada i postupaka, tehničkih i normativnih standarda, te zaštite domaćih proizvoda i uređivanja tržišta;

- organizuje sistem poslovnih informacija i edukacija kadrova u privredi za sticanje inovativnih i drugih znanja samostalno i zajedno sa kantonalnim-županijskim komorama;

- organizuje pripremu i donosi posebne uzanse u oblasti privrede;

- izdaje uvjerenja, javne i druge isprave, po ovlaštenjima iz propisa federalnih organa i statuta;

- pruža druge stručne usluge članovima.

Komora je organizovana na dobrovoljnom članstvu i izvori finansiranja su članarina i prihodi od konsalting usluga i javnih ovlaštenja. Bez obzira na tešku finansijsku situaciju,

Komora pokušava i trudi se pružiti odgovarajuću pomoć i podršku malim i srednjim preduzećima. U tom cilju organizuje poslovne susrete privrednika, učešće na izložbama i sajmovima u zemlji i inozemstvu, kroz razne projekte pruža edukativne usluge.

Komora ima stalne kontakte sa brojnim komorama u okruženju i Evropi, što je jedan od preduslova za uspostavljanje poslovnih kontakata i internacionalizaciju MSP. Međutim, većina MSP nije finansijski i ekonomski sposobna podnijeti određene troškove učešća u međunarodnim aktivnostima.

S obzirom na period pripreme za ulazak na evropsko tržište, pažnja se posvetila standardima EU. U okviru projekta ABC - DIHK (Asocijacija balkanskih privrednih komora), koji podržava Savezna komora Njemačke, a finansira Ministarstvo privrede i razvoja SR Njemačke, Komora je organizovala seminar o prehrambenoj industriji o HACCP-u, koji je trajao dva dana.

U cilju specijaliziranja i usmjerenja usluga Komore na ona pitanja koja su suštinska za rast i održivost poduzetništva, unutar Federacije BiH bi trebalo:

- Zajedničkim projektima Federacije i Komore organizirati aktivnosti od interesa za MSP što bi sigurno dovelo do povećanja njihove konkurentnosti kao preduslova svim budućim integracijama.

- U skladu sa Programom razvoja poduzetništva i obrta u FBiH, s obzirom na zajednički interes Federacije i Komore, pružiti pomoć malom i srednjem poduzetništvu, kroz zajedničke programe i finansir-

anje u cilju razvoja i rasta malog i srednjeg poduzetništva.

- Ustanoviti poseban fond za ove namjene koji bi se finansirao iz budžeta Federacije, sredstava Komore i zainteresovanih preduzeća. Na ovaj način bi se uz manje troškove MSP postigla njihova internacionalizacija, učešće na sajmovima na kojima bi se organizovala prezentacija njihovih proizvoda, uspostavili kontakti sa drugim privrednicima. Ovim načinom organizovanja omogućilo bi se preduzećima ugovaranje novih poslova, kao i privlačenje novih investicija.

- Izraditi regionalnu bazu podataka za MSP koja bi činila osnovu za uspostavu kontakata, širenje tržišta i privlačenje stranih investicija. Za realizaciju ove aktivnosti bila bi neophodna saradnja Federalnog ministarstva razvoja poduzetništva i obrta, AFIP, Statistike i Komore.

Aktivnosti Komore na međunarodnom planu:

Bosna i Hercegovina, kao potencijalni član za članstvo u EU, u 2008. godini stiče pravo na korištenje sredstava IPA - instrumenta za pretpristupnu pomoć. U cilju priprema za učešće u ovom pretpristupnom fondu, Komora će, u saradnji sa CBIB - Regionalni projekat za prekograničnu saradnju, za preduzeća i svoje radnike, organizovati seminare i obuku o:

- o Identifikaciji projektne ideje,
- o Izradi projekta,
- o Izradi logičkog okvira projekta,
- o Standardima EU koji se traže prilikom apliciranja na projekat.

U narednom periodu MSP predstoji težak period prilagođavanja pravilima CEFTA tržišta. Stav je Komore da je krajnje vrijeme da se otpočne sa edukacijom iz ove oblasti u kojoj bi zajednički doprinos trebali dati Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa, Federalno ministarstvo razvoja poduzetništva i obrta, Carinska uprava i Komora.

M. IDRIZOVIĆ

Ukorak sa svjetskim trendovima

Međunarodni sajam šumarstva, drvne industrije, namještaja, unutrašnjeg uređenja i pratećih djelatnosti "INTERIO 2008", 26. po redu, kojeg je organizirao Centar Skenderija-Sarajevski sajam, u saradnji sa Šipadom i Sinkro meblštofom, održan je od 13. do 17. marta u sarajevskoj Skenderiji

U odnosu na prethodne godine obim sajma bio je udvostručen kako po broju izlagača i izložbenih hala tako i po površini izlaganja. Podršku su pružili Projekat za podizanje konkurentnosti razvojem klastera Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID-CCA), Vanjskotrgovinska komora BiH, nadležna ministarstva, Klaster drvoprerađiva i šumarstva BiH.

Učestvovali su brojni veliki bh. proizvođači sa izvoznom orijentacijom, dok su članice Klastera drvoprerađiva i šumarstva BiH izlagale na zajedničkom štandu.

Osim napretka u obimu i kvalitetu izlaganja, specifičnost je bila istovremeno održavanje Prve godišnje konvencije drvne industrije BiH. Činili su je sadržaji od interesa za sve privrednike koji žele da unaprijede svoje poslovanje, a prvenstveno su usmjereni ka povećanom izvozu proizvoda sa višim stepenom finalizacije. Konvencija drvne industrije sastojala se od tri događaja: poslovnih izvoznih B2B (business-to-business) susreta, dvodnevnog međunarodnog seminara drvoprerađiva i šumarstva i finala regionalnog takmičenja u dizajnu namještaja i proizvoda od drveta.

- Ovogodišnji sajam smo organizirali sa namjerom da evropske i svjetske trendove približimo građanima Bosne i Hercegovine. Ova grana industrije je u ekspanziji, bilježimo

trije prerade drveta i namještaja su izvozno suficitarne. Prema dostupnim podacima, suficit je u prošloj godini bio veći od 300 miliona KM, očekuje se da će za nekoliko godina premašiti milijardu maraka.

Osim brojnih posjetilaca, sajmu su prisustvovali i privrednici iz inos-

stalni napredak u kvalitetu - istakao je Omar Kuštrić, direktor Sinkro meblštofa.

Svjetski trend je uključivanje u kreiranje kućnog tekstila poznatih odjevnih kuća kao što su "Benetton", "Esprit", "Joop" i "Sisley". Prošle godine se iz modne industrije u industriju kućnog tekstila prelilo oko osam milijardi dolara kapitala i iznos svakodnevno raste.

Prema njegovim riječima, indus-

transtva, koji su prepoznali da je naša zemlja napravila značajne iskorake u preradi drveta i izradi namještaja.

- Poljska je dugo bila glavni izvoznik namještaja u zemlje Evropske unije. Nakon njihovog priključenja EU, uvoznici su potražili jeftiniji, a kvalitetan namještaj i to ih je dovelo u BiH koja ima tradiciju u izradi namještaja - riječi su direktora Kuštrića.

U 2007. održano 19 sajмова

Na teritoriji Federacije BiH održano je 19 sajмова, od čega su 15 međunarodnog i četiri nacionalnog značaja.

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku, površina ukupno korištenog prostora za vrijeme trajanja sajma iznosi 89.437 m². Ukupan broj preduzeća izlagača, proizvodnih i trgovinskih, iznosi 2.786, od toga 1.975 domaćih i 811 stranih.

Broj stranih zemalja izlagača je 179, uglavnom, iz evropskih zemalja, te Turske, SAD, Japana, Kine, Australije, Egipta, Irana, Pakistana, Koreje...

Ukupan broj posjetilaca je bio 410.400.

Kompanije iz Federacije BiH u Solunu

Ambasada Grčke u BiH, u saradnji sa Privrednom/Gospodarskom komorom Federacije BiH, pružila je mogućnost bh. privrednicima da posjete Peti međunarodni sajam pekarskih i slastičarskih proizvoda i prateće opreme za ovu industriju, pod nazivom Artozima 2008. Sajam je održan u Solunu od 14. do 17. marta.

Izlagači na Artozima 2008. bile su isključivo grčke firme koje su se predstavile sa svojim pekarsko-slastičarskim proizvodnim programima, uključujući svježe i smrznute proizvode. U odvojenim paviljonima predstavljena je pekarska industrija Grčke sa tehnologijom i logistikom koja se koristi za obradu, skladištenje i distribuciju ovih proizvoda. Sajam je bio obogaćen i prezentacijama opreme za slastičarne, restorane i catering kompanije.

Firme iz BiH dobile su priliku da besplatno posjete sajam koji organizuje Helexpo, sajamska organizacija iz Grčke, a organizirala je Komora. Sajam su posjetili predstavnici četiri kompanije iz pomenute

oblasti, s ciljem uspostavljanja, odnosno unapređenja saradnje sa grčkim kompanijama. Predstavnici naših firmi bili su obavezni da, osim posjete štandovima izlagača na sajmu, održe i šest sastanaka sa grčkim privrednicima kao potencijalnim partnerima. Sajam u Solunu, na kojem su ostvarili značajne kontakte

sa izlagačima iz ove oblasti, posjetili su predstavnici firmi: Klas Sarajevo, Sprind Sarajevo, Zvečevo-Lasta Čapljina, Jami Tešanj, te predstavnici Komore. Saradnja sa grčkim partnerima je uspostavljena i proširivaće se i dalje preko direktnih kontakata firmi, te Komore i Grčke ambasade.

L. S.

Zakoni i propisi

Utvrđen Nacrt zakona o tržištu vrijednosnih papira

Vlada Federacije BiH je utvrdila Nacrt zakona o tržištu vrijednosnih papira kojim se uređuju vrijednosni papiri, njihova emisija, poslovi i ovlaštene učesnici na tržištu vrijednosnih papira, berza i drugo uređeno javno tržište, obaveze i ovlaštenja Registra vrijednosnih papira u FBiH, osiguranja i zabrane u vezi s poslovima s ovim papirima, objavljivanje i izvještavanje, te ovlaštenja Komisije za vrijednosne papire u FBiH.

Sve brži razvoj tržišta kapitala i u BiH iziskuje i savremenija rješenja od onih u Zakonu iz 1998. godine, što je opredijelilo Vladi FBiH da se ova materija reguliše na nov način.

Prema predloženim rješenjima, emitent vrijednosnih papira je pravna osoba, u skladu sa Zakonom, BiH, FBiH, kanton, grad i općina, s tim da na području FBiH emisiju

vrijednosnih papira mogu obavljati i emitenti iz drugog entiteta, Brčko Distrikta i inostrani emitenti.

Što se tiče same emisije, dozvoljeno je da se ona obavlja javnom i zatvorenom ponudom, s tim što je za uspješnost prve potrebno upisivanje i uplaćivanje najmanje 60 posto, a u drugom slučaju najmanje 90 posto ukupnog broja emitiranih vrijednosnih papira utvrđenih odlukom o emisiji.

Društva koja se osnivaju radi stvaranja uvjeta i povezivanja ponude i potražnje vrijednosnih papira radi njihovog prometa i postizanja najbolje cijene su, prema Nacrtu zakona, berza i drugo uređeno javno tržište, s tim što može biti organizirano u dva segmenta i to kao kotacija i slobodno tržište.

Posebno mjesto u Nacrtu zakona dato je Registru vrijednosnih papira koji zakonom utvrđene poslove može obavljati na cijelom području BiH, a kao novina precizirana je odgovornost članova Registra za štetu nanесenu klijentu, pošto oni imaju direktan pristup informacijskom sistemu Registra.

Od ovlaštenja Komisije za vrijednosne papire, Nacrt zakona tretira one koje se odnose na reguliranje određenih pitanja, vršenje nadzora i preduzimanje mjera, davanje mišljenja i stavova i informiranje javnosti o načelima na kojima djeluje tržište vrijednosnih papira.

U skladu sa evropskim normama i procedurama

Prolongirani rokovi za podnošenje zahtjeva za okolinske dozvole

Obavijest o prikupljanju podataka od operatora postrojenja prema Pravilniku o registrima postrojenja i zagađivanjima

Okolinska dozvola je, u stvari, pravni instrument, koji, u formi zakonskih odredbi i provedbenih propisa, preventivno djeluje na prekomjerna zagađivanja okoline. Propisi su, u skladu sa evropskim direktivama, utvrđene granične vrijednosti parametara zagađivanja okoline, čime se utječe na održivi razvoj, utemeljen na okolinskim načelima. Dakle, uspostava sistema izdavanja okolinskih dozvola u BiH utemeljena je na evropskim normama i procedurama, koje provjeravaju sve negativne utjecaje koje pogoni i postrojenja u svom tehnološkom procesu imaju na okolinu.

U Federaciji BiH, privredni subjekti preduzimaju pune aktivnosti, kako bi ispunili uvjete za dobijanje okolinske dozvole i već je izdato 400 okolinskih dozvola, od čega 59 za "velike zagađivače" na nivou FBiH, a ostale po kantonima. S obzirom na to da je dobijanje okolinske dozvole proces koji zahtijeva ne samo angažman i pripreme nego i finansijska ulaganja, neke kompanije nisu uspjele ispuniti tražene uvjete, a rok za izdavanje je bio 1. januar ove godine. Stoga je Federalna vlada uputila u parlamentarnu proceduru Prijedlog izmjene zakona, sa rokom produženja do 01. januara 2010. godine.

Federalno ministarstvo turizma i okoliša, u namjeri da podstakne i one kompanije koje nisu pokrenule navedene aktivnosti, obratilo se pismom P/GKFBiH, molbom da, u skladu sa svojim ovlaštenjima i mogućnostima, obavijesti kompanije sa pogonima i postrojenjima koja su u nadležnosti Federacije BiH kako bi na vrijeme i u zakonskom roku podnijeli zahtjev za izdavanje okolinske dozvole. Krajnji rok za podnošenje zahtjeva za izdavanje okolinske do-

zvole za postojeća postrojenja, prema Pravilniku o rokovima za podnošenje zahtjeva za izdavanje okolinske dozvole za pogone i postrojenja koja imaju izdate dozvole prije stupanja na snagu zakona o zaštiti okoliša, prolongiran je za dvije godine.

Prema članu 28. Zakona o zaštiti okoliša ("Službene novine Federacije BiH", broj 33/03), Federalno ministarstvo okoliša i turizma u obavezi je voditi **Registar o postrojenjima i zagađivanjima** koji sadrži podatke o djelatnostima i postrojenjima koja ugrožavaju ili mogu ugroziti okoliš, što je regulisano **Pravilnikom o registrima postrojenja i zagađivanja** ("Službene novine Federacije BiH", broj 82/07, od 19. 11. 2007.). Ovim pravilnikom se reguliše uspostavljanje i održavanje Registra o postrojenjima i zagađivanjima, koji predstavlja osnovu za izvještavanje u skladu sa zakonskim obavezama i međunarodnim ugovorima, uključujući i one koje proizlaze iz Kijevskog protokola i Arhuške konvencije o pristupu informacijama, učešću javnosti, odlučivanju i pristupu pravosuđu u oblasti okolinskih pitanja.

Pravilnik u članu 8. Operatorima postrojenja kategorije A i operatori-

ma postrojenja kategorije B propisuje obavezu izvještavanja o ispuštanju zagađujućih materija u vazduh, vodu i tlo, prijenos izvan lokacije, te potrošnji resursa i energije u postrojenju.

Ovaj Pravilnik, sa tabelama i uputstvom, dostupan je na web stranici Federalnog ministarstva okoliša i turizma: www.fmoit.gov.ba

Sva postrojenja koja djeluju na teritoriji Federacije BiH dužna su dostaviti podatke o svojim djelatnostima i zagađivanjima koje ispuštaju u okoliš na način kako je to propisano Pravilnikom o registrima postrojenja i zagađivanja ("Službene novine Federacije BiH", broj 82/07, od 19. 11. 2007.).

U cilju prikupljanja relevantnih podataka potrebnih za cjelovito uspostavljanje Registra o postrojenjima i zagađivanjima, svi pogoni i postrojenja kategorije A, kojima je izdata okolinska dozvola, dužni su popuniti dostavljene **tabele 2 i 3** i dostaviti Federalnom ministarstvu okoliša i turizma. U istoj obavezi su i postrojenja koja još nisu podnijela zahtjev za izdavanje okolinske dozvole i za ona postrojenja čiji je postupak u toku.

Za sva dodatna pojašnjenja možete se obratiti u Federalno ministarstvo okoliša i turizma na telefon: 033 222-763 ili faks: 033 445 146.

Mr. Nafija ŠEHIĆ-MUŠIĆ

Prezentirani podaci ankete o radnoj snazi 2007.

50,3 odsto nezaposlenih traži posao duže od pet godina

Direktor Agencije za statistiku BiH Zdenko Milinović, sredinom marta, prezentirao je podatke o provedenoj Anketi o radnoj snazi 2007. Prema njegovim riječima, statističke institucije u BiH su u aprilu prošle godine drugi put provele istraživanje

Istraživanje je dio višegodišnjeg programa "Stvaranje osnova za statistički sistem u BiH", kojeg su zajednički finansirale Svjetska banka (WB), Odjel Vlade Velike Britanije za međunarodni razvoj, Vlada Japana i Razvojni program Ujedinjenih nacija (UNDP), koji je pružio sveobuhvatnu organizaciju i tehničku pomoć.

Istakao je da je u Anketi radne snage obuhvaćeno 9.999 domaćinstava, od kojih u Federaciji BiH 6.066, u Republici Srpskoj 3.443 i u Brčko Distriktu BiH 490 domaćinstava.

Jedinica posmatranja, prema riječima Milinovića, jeste domaćinstvo koje živi u stambenoj jedinici odabranoj kao uzorak, pri čemu je član odabranog domaćinstva jedinica anketirana.

Anketom nisu obuhvaćena kolektivna domaćinstva, kao što su domovi za umirovljenike, invalide itd.

"Prema podacima ankete, ekonomski aktivno stanovništvo je 43,9 odsto, dok je učešće neaktivnih osoba 56,1 odsto. U okviru radne snage bilo je 849.570 zaposlenih i 346.745 nezaposlenih osoba. Stopa nezaposlenosti u 2007. godini je bila 29 odsto, stopa zaposlenosti 31,2 odsto, dok je stopa aktivnosti iznosila 43,9 odsto", rekao je Milinović.

Dodao je da se, kada se pogleda po spolu, može vidjeti da je stopa aktivnosti za 26,7 odsto, a stopa zaposlenosti za 21,5 odsto veća kod muškaraca.

"Pomenute stope su značajno veće kod muškaraca, nego kod žena. Izuzetak je stopa nezaposlenosti koja je kod žena bila veća i iznosila je 32,9 odsto, dok je kod muškaraca bila 26,7 odsto. Stopa nezaposlenosti u 2007. godini u odnosu na 2006. pala je za 2,1 (sa 31,1 na 29

odsto), dok je stopa zaposlenosti porasla za 1,5 (povećala se sa 29,7 na 31,2 odsto)", kazao je Milinović.

Dodao je da se stopa aktivnosti povećala, za 0,8 odsto.

"Stopa nezaposlenosti bila je najviša među mladim osobama starosti 15 do 24 godine (58,4 odsto), a najniža među osobama starosti 50 do 64 godine (17,8 odsto). Stope aktivnosti i zaposlenosti su bile najviše u starosnoj skupini 25 do 49 godina i iznosile su redom 67,0 odsto i 48,8 odsto", rekao je Milinović.

Obrazovna struktura zaposlenih osoba pokazuje da najveći udio (62,6 odsto) ima završenu srednju školu, slijede zaposleni sa osnovnom školom ili nižim obrazovanjem (23,5 odsto) i 13,9 odsto visokoobrazovane osobe.

Posmatrano po spolovima, struktura je slična.

"Struktura zaposlenih osoba prema sektoru aktivnosti pokazuje da je najveće učešće u sektoru usluga 47,6 odsto, zatim u sektoru nepoljoprivrednih djelatnosti 32,6 odsto i u sektoru poljoprivrede 19,8 odsto. Kada pogledamo uporednu sliku sa 2006. godinom, vidimo da se situacija neznatno promijenila. Dok kod poljoprivrednih i uslužnih djelatnosti

imamo pad zaposlenosti od 0,7 odsto i 1,1 odsto respektivno, u poređenju sa 2006., istovremeno, u nepoljoprivrednim djelatnostima imamo porast od 1,8 odsto", rekao je tokom prezentacije Milinović.

Naglasio je da u strukturi nezaposlenih osoba po školskoj spremi dominiraju osobe sa srednjom stručnom spremom 69,9 odsto, zatim osobe s osnovnim ili nižim obrazovanjem od 26,1 odsto, dok je 4,1 odsto završilo višu školu, fakultet, akademiju, magisterij ili doktorat.

"U posmatranom periodu 13,6 odsto nezaposlenih osoba traži posao kraće od 12 mjeseci, a čak 50,3 odsto nezaposlenih traži posao duže od pet godina, što je posljedica poslijeratnog stanja i tranzicije ekonomije u BiH. Ono što zabrinjava je veliko učešće neaktivnih osoba, pri čemu osobe iz starosne grupe od 15 do 49 godina čine 46 odsto neaktivnih osoba", kazao je Milinović.

Rezidentna predstavnik UNDP-a u BiH Christine McNab je rekla da objava rezultata Ankete o radnoj snazi za 2007. označava kraj ciklusa tehničke podrške UNDP-a za tri statističke agencije u BiH.

"Drago nam je da je ovaj projekat postigao veliki uspjeh. Mi ćemo i dalje nastaviti sa aktivnostima koje se odnose na prve preliminarne aktivnosti na pripremi popisa stanovništva. Širom Evrope i ove regije 2011. godine će se odvijati popisi stanovništva i nadamo se da će i BiH moći sudjelovati u ovim aktivnostima", rekla je Christine McNab.

Direktor Agencije za statistiku BiH Zdenko Milinović je istakao da je još neizvjesno da li će BiH biti u stanju 2011. godine provesti popis stanovništva, prvenstveno zbog činjenice da za pripreme i provođenje ovog popisa još nije donijeta politička odluka.

Posljednji popis stanovništva u BiH bio je 1991. godine, a procjene i ankete pokazuju da BiH trenutno ima oko 3,5 miliona stanovnika.

GLASNIK

Privredna/Gospodarska komora
Federacije Bosne i Hercegovine

List izlazi mjesečno
Godina IX
Broj 66
Mart/ožujak
2008.

GLASNIK uređuje
Redakcijski kolegij:
Željana Bevanda, glavni urednik,
Mira Idrizović,
odgovorni urednik,
članovi:
Šemsa Alimanović,
Ljubo Dadić, Fahrudin Đikić,
Juso Škaljić i Meliha Velić,
sekretar Redakcije.

DTP: "Privredna štampa"

Adresa:

Privredna/Gospodarska
komora FBiH
- za Glasnik -
71000 Sarajevo
Branislava Đurđeva 10/IV
Kontakt osoba: Meliha Velić
Telefon: 033/267-690
E-mail: m.velic@kfbih.com

Telefoni:

033/663-370 (centrala)
033/217-782
Faks: 033/217-783
www.kfbih.com

Izdavač:

"Privredna štampa" d.o.o.

Sarajevo
Općinski sud
Sarajevo
UF/1-2219/05,
RB 1-3018
Identifikacioni broj
4200088140005
Identifikacioni broj PDV
200088140005

Štampa: "ARKA PRESS" d.o.o.
Sarajevo, Hamdije Čemerlića 43

Federalni zavod za zapošljavanje

U januaru zaposleno 4.821 osoba

U januaru ove godine sa evidencije službi za zapošljavanje u Federaciji BiH brisano je 10.048 osoba, od kojih je zaposleno 4.821 osoba

Tokom januara službama za zapošljavanje prijavilo se 7.240 novih osoba koje traže zaposlenje, što je za 1.029 ili 12,44 odsto manje u odnosu na decembar 2007. godine. Potražnja za radnom snagom iznosila je 1.635 osoba i veća je za 110 osoba ili 7,21 odsto u odnosu na prethodni mjesec.

Krajem januara na evidencijama službi za zapošljavanje u FBiH registrovano je 366.705 nezaposlenih osoba, što predstavlja smanjenje za 865 osoba ili 0,24 odsto u odnosu na decembar prošle godine.

Na evidencijama službi za zapošljavanje registrovano je 179.650 žena ili 48,99 odsto od ukupne registrovane nezaposlenosti.

Prema podacima FZZZ, u decembru lani u FBiH bilo je zaposleno 423.440 radnika.

U odnosu na novembar prošle godine više ih je za 4.315 ili 1,02 odsto. U privredi je bilo zaposleno 243.866 ili 57,59 odsto, a u neprivredi 179.574 ili 42,41 odsto. Broj zaposlenih u decembru 2007., u odnosu na prosjek 2006. godine, veći je za 33.839 ili 8,69 odsto.

Kvalifikaciona struktura evidentiranih nezaposlenih u januaru 2008.

godine bila je: VSS 7.895 ili 2,15 odsto, VŠS 4.900 ili 1,34 odsto, SSS 79.975 ili 21,81 odsto, VKV 2.763 ili 0,75 odsto, KV 127.794 ili 34,85 odsto, NKV 129.939 ili 35,43 odsto, PKV 12.368 ili 3,37 odsto i NSS 1.071 ili 0,29 odsto.

Od ukupnog broja registrovanih nezaposlenih u FBiH, posmatrano po kantonima, najveći broj registrovanih nezaposlenih nalazi se u Tuzlanskom (91.301 ili 24,90 odsto), Zeničko-dobojskom (67.693 ili 18,46 odsto), zatim u Kantonu Sarajevo (65.546 ili 17,87 odsto), a najmanji u Bosansko-podrinjskom kantonu (4.346 ili 1,19 odsto).

Registrovanih nezaposlenih demobilisanih boraca u januaru je bilo 87.857, što je više za 377 u odnosu na prošli mjesec.

U skladu sa Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, novčanu naknadu u januaru je koristilo 5.651 osoba, a zdravstvenu zaštitu 207.135 osoba ili 56,49 odsto od ukupnog broja registrovanih nezaposlenih. Dok je 228 nezaposlenih osoba koristilo pravo na penziona i invalidsko osiguranje, a izdate su 72 radne dozvole stranim državljanima.

U februaru BiH najviše izvozila u Hrvatsku

BiH je u februaru ove godine najviše izvozila u Hrvatsku, u vrijednosti od 89,5 miliona KM, što čini 16,4 odsto od ukupno ostvarenog izvoza.

Od susjednih zemalja značajan izvoz u istom periodu ostvaren je u Srbiju, u vrijednosti od 74,4 miliona KM, što je 13,6 odsto od ukupnog izvoza.

Posmatrano prema regionalnim grupacijama, u februaru 2008. godine BiH je najviše izvozila u zemlje Evropske unije, u vrijednosti od 306,4 miliona KM, što iznosi 56,2 odsto od ukupno ostvarenog izvoza.

U okviru zemalja EU, najviše se izvozilo u Njemačku, u vrijednosti od 79,5 miliona KM, odnosno 14,6

odsto od ukupno ostvarenog izvoza.

Kada je riječ o uvozu, BiH je u februaru ove godine najviše uvozila iz Hrvatske, u vrijednosti od 205,6 miliona KM ili 15,8 odsto od ukupno ostvarenog uvoza.

Od susjednih zemalja značajan uvoz u februaru je ostvaren iz Srbije, u vrijednosti od 121,2 miliona KM ili 14,8 odsto od ukupno ostvarenog uvoza.

Posmatrano prema regionalnim grupacijama, u februaru ove godine u BiH se najviše uvozilo iz EU, u vrijednosti od 629,9 miliona KM, odnosno 48,3 odsto od ukupnog uvoza.

U okviru zemalja EU, najviše se uvozilo iz Njemačke, u vrijednosti od

166,7 miliona KM ili 12,8 odsto od ukupnog ostvarenog uvoza.

Posmatrano prema glavnim trgovinskim partnerima BiH, uočljivo je da je najveći porast izvoza od januara do februara 2008. godine, u odnosu na isti period prethodne godine, ostvaren kod izvoza u Srbiju i Crnu Goru, u iznosu od 80,7 odsto, zatim u Njemačku 25,9 odsto, Sloveniju 11,6 odsto, Italiju 7,1 odsto i Hrvatsku 4,9 odsto.

U posmatranom periodu, najveći rast uvoza zabilježen je kod uvoza robe iz Hrvatske, u iznosu od 36,4 odsto, iz Njemačke 35,9 odsto, Srbije i Crne Gore 30,8 odsto, Italije 27,6 odsto i Slovenije 6,6 odsto.

Robni promet sa inostranstvom od 1,8 milijardi KM

BiH je u februaru ove godine ostvarila ukupan robni promet sa inostranstvom u vrijednosti od 1,8 milijardi KM. Od ovog iznosa, na izvoz se odnosi 545,6 miliona KM ili 29,5 odsto, a na uvoz 1,3 milijarde KM ili 70,5 odsto.

U okviru ukupno ostvarenog vanjskotrgovinskog prometa BiH u februaru, pokrivenost uvoza izvozom iznosila je 41,8 odsto.

U periodu januar - februar 2008. ostvaren je izvoz u vrijednosti od 1,03 milijarde KM, što je za 19,7 odsto više u odnosu na isti period prošle godine, dok je u ovom periodu ostvaren uvoz u vrijednosti od 2,3 milijarde KM, što je za 33,7 odsto više u odnosu na isti period 2006. godine.

U posmatranom periodu, pokrivenost uvoza izvozom bila je 44,8 odsto.

U prva dva mjeseca ove godine, BiH je u robnom prometu sa inostranstvom ostvarila ukupan trgovinski deficit u vrijednosti od 1,2 milijarde KM.

U ovom periodu, najveće učešće u izvozu ostvareno je u području "Prerađivačka industrija", u vrijednosti od 947,7 miliona KM, što čini 91,9 odsto od ukupnog izvoza, dok je najveće učešće u uvozu ostvareno u području "Prerađivačka industrija", ukupne vrijednosti od 2,05 milijardi KM, što iznosi 89,3 odsto od ukupnog uvoza.

Inflacija u februaru 0,4 odsto

Prema podacima Agencije za statistiku BiH, cijene proizvoda i usluga koji se koriste za ličnu potrošnju u BiH, mjerene indeksom potrošačkih cijena, u februaru 2008. godine u odnosu na januar, u prosjeku, su više za 0,4 odsto.

U odnosu na decembar prošle godine, cijene su u februaru 2008. godine bile više za 1,8 odsto.

Posmatrano po odjeljcima prema namjeni potrošnje (COICOP), u februaru 2008. u odnosu na januar 2008. godine, najviše su porasle cijene hrane i bezalkoholnih pića (1,1 odsto), ostalih dobara i usluga (0,2 odsto), alkoholnih pića i duhana (0,1 odsto), stanovanja, vode, električne energije, plina i drugih energenata (0,1 odsto), namještaja, kućanskih uređaja i redovnog održavanja kuće (0,1 odsto), te restorana i hotela (0,1 odsto).

U okviru odjeljka hrane i bezalkoholnih pića, rast cijena je uzrokovan porastom cijena u grupama sireva za 4,1 odsto, hljeba i žitarica za 2,7 odsto, ribe za 1,5 odsto, te određenih vrsta voća i povrća.

U odjeljku ostala dobra i usluge, rast cijena je uzrokovan porastom cijena u grupi zlatarskih proizvoda za 1,4 odsto, te proizvoda i aparata za održavanje lične higijene za 0,4 odsto.

Veće cijene proizvoda u odjeljku hrana i bezalkoholna pića povećale su inflaciju u februaru 2008. godine za 0,3 odsto.

U februaru 2008. godine u odnosu na januar pad cijena je zabilježen samo u odjeljku prevoza, za 0,3 odsto.

U februaru

Indeks potrošačkih cijena viši za 0,42 odsto

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku, ukupan indeks potrošačkih cijena u februaru 2008. godine viši je za 0,42 odsto u odnosu na prethodni mjesec

Posmatrano po odjeljcima COI-COP klasifikacije (Classification of Individual Consumption by Purpose), rast cijena za 1,12 odsto je registriran u odjeljku hrana i bezalkoholna pića, za 0,23 odsto u odjeljku ostala dobra i usluge, za 0,15 odsto u odjeljku alkoholna pića i duhan, za 0,12 odsto u odjeljku namještaj, kućanski uređaji i redovito održavanje kuće, za 0,09 odsto u odjeljku odjeća i obuća, za 0,03 odsto u odjeljku stanovanje, voda, električna energija, plin i drugi energenti, te za 0,01 odsto u odjeljku restorani i hoteli.

U odjeljku zdravstvo cijene su niže za 0,27 odsto, u odjeljku rekreacija i kultura za 0,15 odsto, odjeljku prijevoz za 0,09 odsto i odjeljku komunikacije za 0,05 odsto.

U odjeljku obrazovanje cijene se nisu mijenjale u ovom mjesecu.

U februaru ove godine u odnosu na isti mjesec prethodne godine ukupan indeks potrošačkih cijena je viši za 6,58 odsto.

Za posljednjih dvanaest mjeseci u odnosu na prethodnih dvanaest ukupan indeks potrošačkih cijena je viši za 2,85 odsto.

Ukupan indeks cijena proizvođača industrijskih proizvoda u februaru 2008.

godine viši je za 2,2 odsto u odnosu na prethodni mjesec.

Posmatrano prema glavnim industrijskim grupacijama, indeks cijena intermedijarnih proizvoda, osim energije, viši je za 6,5 odsto, za grupu neraspoređeno za 1,6 odsto, trajnih proizvoda za široku potrošnju za 0,7 odsto, netrajnih proizvoda za široku potrošnju za 0,5 odsto, te energije za 0,3 odsto.

U grupaciji kapitalni proizvodi indeks cijena se nije mijenjao u ovom mjesecu.

Posmatrano prema područjima klasifikacije djelatnosti (KD), indeksi cijena su viši u području prerađivačke industrije za 3,2 odsto, u području rudarstva za 1,1 odsto, te u području snabdijevanja električnom energijom, gasom/plinom i vodom za 0,1 odsto.

Posmatrano prema odjeljcima, rast indeksa cijena je registriran kod proizvodnje metala za 19,1 odsto, proizvodnje proizvoda od metala, osim mašina/strojeva i opreme, za 15,0 odsto, proizvodnje drveta i proizvodnje proizvoda od drveta/drva, osim namještaja, za 3,7 odsto, vađenja ostalih ruda i kamena za 1,9 odsto, proizvodnje koksa, naftnih derivata i nuklearnog goriva za 1,8 odsto.

Rast indeksa cijena registriran je kod sakupljanja, prečišćavanja i distribucije vode za 1,6 odsto, proizvodnje hrane i pića za 1,3 odsto, proizvodnje ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda za 1,1 odsto, vađenja ugljena i treseta, prerade kože, izrade galanterije i obuće i proizvodnje namještaja za 0,9 odsto, proizvodnje proizvoda od gume i plastike za 0,5 odsto i proizvodnje hemikalija i hemijskih proizvoda za 0,4 odsto.

Pad indeksa cijena je registriran kod proizvodnje električnih mašina i aparata za 2,2 odsto, proizvodnje tekstila za 1,8 odsto, proizvodnje odjeće, dorade i bojenja krzna, kao i proizvodnje celuloze, papira i proizvoda od papira za 0,1 odsto.

U ostalim odjeljcima indeksi cijena se nisu mijenjali u ovom mjesecu.

Ukupan indeks cijena proizvođača industrijskih proizvoda u februaru ove godine viši je za 6,8 odsto u odnosu na prosječan indeks iz 2007. godine, za 3,6 odsto u odnosu na decembar 2007., a u odnosu na isti mjesec prethodne godine za 6,0 odsto.

Za dva mjeseca ove u odnosu na isti period prethodne godine indeks cijena proizvođača industrijskih proizvoda je viši za pet odsto.

Umanjen broj goveda za 3,1 odsto

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku u 2007. godini, u poređenju sa 2006., umanjen je broj goveda za 3,1 odsto, svinja za 1,2 odsto, konja za 0,7 odsto i koza za 2,5 odsto.

Broj ovaca uvećan je za 1,5 odsto, peradi za 13,2 odsto, kunića za 21,9 odsto i košnica pčela za 4,3 odsto.

U odnosu na 2006. godinu, u 2007. povećala se proizvodnja ovčijeg mlijeka za 6,5 odsto i kozijeg za 0,8 odsto.

Proizvodnja kravljeg mlijeka povećana je za 0,4 odsto, dok je vune smanjena za 1,8 odsto.

Proizvodnja jaja umanjena je za 21,7 odsto i meda za četiri odsto.

Industrijska proizvodnja u februaru veća za 17,8 odsto

Industrijska proizvodnja u Federaciji BiH u februaru 2008. godine u odnosu na prosječnu mjesečnu proizvodnju iz 2005. veća je za 17,8 odsto, a u odnosu na proizvodnju iz februara 2007. veća je za 13,7 odsto, dok je u odnosu na januar ove godine veća za 2,8 odsto.

Ukupna industrijska proizvodnja u periodu januar - februar 2008. godine u odnosu na isti period 2007. veća je za 11,2 odsto, u području rudarstva za 16,6 odsto, u području prerađivačke industrije za 9,1 odsto i u području snabdijevanja električnom energijom, plinom i vodom veća je za 13,8 odsto.

Prema glavnim industrijskim grupacijama industrijskih proizvoda u periodu januar - februar 2008. u odnosu na isti period prošle godine, proizvodnja bilježi povećanje energije za 14,9 odsto, intermedijarnih proizvoda, osim energije za 14 odsto, kapitalnih proizvoda za 11,6 odsto, netrajnih proizvoda za široku potrošnju za 8,5 odsto, dok je zabilježeno smanjenje trajnih proizvoda za široku potrošnju za 9,8 odsto.

Evropska unija

Novi okvir cjeloživotnog učenja **Lifelong Learning Programme**

Evropska unija uvidjela je ogroman i do sada nedovoljno iskorišten potencijal u osnovama modela cjeloživotnog učenja, preko kojeg dugoročno na godišnjem nivou može povećati stopu ekonomskog rasta za preko 3% (OECD, 1999. Economic projections) i zbog toga je stvorila novi okvir cjeloživotnog učenja Lifelong Learning Programme (LLP), integracijom svojih dosadašnjih programa u jedinstveni evropski program cjeloživotnog učenja s budžetom od gotovo sedam milijardi eura od 2007. do 2013. godine (European Parliament, 2006. The Lifelong Learning Programme 2007.-2013., Decision No.1720/2006/EC)

Program se sastoji od četiri potprograma - Comenius (predškolski odgoj i školsko obrazovanje), Erasmus (visokoškolsko obrazovanje), Leonardo da Vinci (strukovno obrazovanje i osposobljavanje) i Grundtvig (obrazovanje odraslih), te Transverzalnog programa (učenje jezika, razvoj informacijsko-komunikacijske tehnologije, e-learning) i Jean Monnet programa (potpora institucijama i aktivnostima na području evropskih integracija). Program brojnim projektima na međunarodnoj i nacionalnoj bazi integriše sudjelovanje ministarstava i agencija za obrazovanje i znanost zemalja članica, škola, univerziteta, istraživačkih centara, neformalnih edukativnih centara, poslodavaca, privrednih komora, strukovnih udruženja, regija, lokalnih zajednica i teži međunarodnoj saradnji i mobilnosti, širokoj mogućnosti školovanja i dodatne besplatne edukacije, stručnog usavršavanja i povezivanja s privredom, njenim potrebama za fleksibilnom radnom snagom. Program nastoji uravnotežiti razvoj cjeloživotnog učenja u svim državama, jer su do sada nove zemlje članice s izuzetkom Slovenije i Estonije zakazale i prilično zaostaju za nordijskim zemljama koje imaju razrađene, intenzivne i efikasne programe cjeloživotnog učenja. Za vrednovanje obrazo-

vanja i stečenih vještina uspostavljen je evropski kvalifikacijski okvir kao alat prevođenja i međunarodne usporedbe kvalifikacija pojedinca radi njegove procjene na tržištu rada. Kvalifikacijski okvir uključuje instrumentalne kompetencije (sposobnost analize i sinteze, organizacija i planiranje, poznavanje profesije, osnovno opće znanje, usmeno i pismeno komuniciranje na materinjem jeziku, poznavanje i korištenje stranog jezika, računanje i analiza informacija, percepcija i rješavanje problema, donošenje odluka), interpersonalne kompetencije (timski rad, samokritičnost, kritičnost, interdisciplinarna suradnja, socijalne vještine, sposobnost rada u međunarodnom okruženju, komunikacija sa stručnjacima iz drugih grana, etičnost) i systemske kompetencije (primjena znanja u praksi, istraživačke vještine, otvorenost drugim kulturama, sposobnost stalnog učenja i prilagođavanja novim tehnologijama i situacijama, sposobnost samostalnog rada, kreativnost, upravljanje projektima, liderstvo i poduzetnički duh). Problem manjka poduzetničke inicijative među mladima koji prolaze kroz formalno obrazovanje Evropska unija namjerava riješiti raznim kreativnim projektima od škola do sveučilišta gdje bi se razvijala poduzetnička kreativnost kod učenika i stu-

denata u saradnji s ljudima iz poslovnog sektora, lokalnom zajednicom i nastavnim osobljem za profesionalnu orijentaciju. Glavni cilj tih projekata jeste da se kod učenika i studenata potakne i dalje razvija uz pomoć institucija želja za razvijanjem vlastitog posla i stvaranjem vlastitog radnog mjesta uz prihvatanje paradigme cjeloživotnog učenja i poduzetničkog razvojnog duha. Dakle, želi se značajno promijeniti neinformisanost, pasivan stav i prevladavajući mentalitet preko 60% radno aktivnog stanovništva (Commission's December 2007 Strategic Report) oko nesigurnosti i nezainteresiranosti za poduzetništvo čime bi se potaknulo malo i srednje poduzetništvo kao važan oslonac gospodarstva Evropske unije.

Lisabonsko vijeće za ekonomsku konkurentnost i socijalna istraživanja objavilo je tokom listopada 2007. godine izvještaj "Evropski indeks ljudskog kapitala" (The Lisbon Council for Economic Competitiveness and Social Renewal, 2007. European Human Capital Index: The Challenge of Central and Eastern Europe) u kojem je rangiralo zemlje članice EU-a iz istočne Evrope i zemlje kandidatkinje (bez Makedonije) prema njihovoj sposobnosti razvoja i očuvanja ljudskog kapitala. Prema Indeksu ljudskog kapitala (zasnovanog na četiri kriterija: zaliha ljudskog kapitala, njegovo korištenje, produktivnost i demografski izgledi), najbolji rezultat ostvarile su Slovenija i Turska a najlošiji imaju Bugarska, Hrvatska i Poljska. Kao glavni problemi država Srednje i istočne Evrope ističu se najprije smanjenje broja stanovništva, nastavljeni odljev mozgova, hronična visoka nezaposlenost, te neadekvatna ulaganja u obrazovanje i sticanje vještina, posebno za zaposlenike starije od 45 godina, upravo na području cjeloživotnog učenja.

Pripremila: M. IDRIZOVIĆ

Međunarodni sajam metala - International metal fair

5. ZEPS

Zenica 20 - 23.05.2008.

Intermetal

KONTAKTIRAJTE NAS!

Tel. 032/440-250

Fax. 032/247-773

E-mail. intermetal@zeps.com

www.zeps.com

DOBRO NAM DOŠLI U ZENICU
srce metalne industrije!

Suorganizatori:

- **Aluminij**
Mostar
- **Arcelor Mittal**
Zenica
- **Mittal Rudnici**
Prijedor
- **Vanjskotrgovinska /**
spoljnotrgovinska
komora BiH
- **Privredna / Gospodarska**
komora F BiH
- **Privredna komora RS**